

2024/1359

22.5.2024

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/1359

zo 14. mája 2024,

ktorým sa riešia krízové situácie a prípady vyššej moci v oblasti migrácie a azylu, a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/1147

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 78 ods. 2 písm. d) a e),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ⁽²⁾,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽³⁾,

keďže:

- (1) Únia by mala pri vytváraní priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti zabezpečiť absenciu kontrol osôb na vnútorných hraniciach, tvoriť spoločnú politiku v oblasti azylu a migrácie, kontroly vonkajších hraníc a návratov a zabrániť neoprávnenému pohybu medzi členskými štátmi, a to na základe solidarity a spravodlivého rozdelenia zodpovednosti medzi členskými štátmi, spôsobom, ktorý bude tiež spravodlivý voči štátnym príslušníkom tretích krajín a osobám bez štátnej príslušnosti a plne dodržiavať základné práva.
- (2) Je potrebné zaujať komplexný prístup, aby sa medzi členskými štátmi posilnila vzájomná dôvera, s vedomím, že účinnosť celkového prístupu závisí od spoločného riešenia a vykonávania všetkých zložiek integrovaným spôsobom.
- (3) Únia a jej členské štáty by mohli čeliť migračným výzvam, ktoré sa môžu výrazne líšiť, najmä pokiaľ ide o rozsah a zloženie príchodov. Je preto nevyhnutné, aby Unia mala k dispozícii rôzne nástroje, ktorými môže reagovať na všetky druhy situácií. Komplexným prístupom, ktorý sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1351 ⁽⁴⁾, a to aj prostredníctvom partnerstiev s relevantnými tretími krajinami, by sa malo zabezpečiť, že Unia bude mať k dispozícii osobitné pravidlá na účinné riadenie migrácie, najmä pokiaľ ide o aktiváciu povinného mechanizmu solidarity, a že sa zavedú všetky opatrenia potrebné na predchádzanie krízam. V tomto nariadení sa stanovujú pravidlá, ktoré dopĺňajú uvedený prístup, ako aj pravidlá stanovené v smernici Rady 2001/55/ES ⁽⁵⁾, ktoré sa môžu používať súčasne.
- (4) Aj keď sa zavedú potrebné preventívne opatrenia, nemožno vylúčiť, že v oblasti migrácie a azylu dôjde ku krízovej situácii alebo k prípadu vyššej moci v dôsledku okolností, ktoré sú mimo kontroly Únie a jej členských štátov. Takáto výnimočná situácia môže zahŕňať hromadné príchody štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti na územie jedného alebo viacerých členských štátov alebo situáciu instrumentalizácie migrantov zo strany tretej krajiny alebo nepriateľského neštátneho subjektu s cieľom destabilizovať členský štát alebo Úniu alebo

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 155, 30.4.2021, s. 58.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 175, 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 10. apríla 2024 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady zo 14. mája 2024.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1351 zo 14. mája 2024 o riadení azylu a migrácie, o zmene nariadení (EÚ) 2021/1147 a (EÚ) 2021/1060 a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 604/2013 (Ú. v. EÚ L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

⁽⁵⁾ Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného príchodu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001, s. 12).

prípád vyššej moci v členskom štáte. Za týchto okolností je možné, že opatrenia a flexibilita stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1351 a nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1348 ⁽⁶⁾ nie sú dostatočné na riešenie takýchto výnimočných situácií. Tieto výnimočné situácie sa líšia od situácií, v ktorých členský štát čelí závažnej migračnej situácii v dôsledku kumulatívneho účinku príchodov na jeho dobre pripravené systémy azylu, príjmu a migrácie alebo v ktorých je členský štát vystavený migračnému tlaku z dôvodu rozsahu príchodov, ktoré síce nedosahujú úrovne hromadných príchodov, ale vytvárajú neprímerané povinnosti pre jeho dobre pripravené systémy a pre tieto situácie nariadenie (EÚ) 2024/1351 stanovuje príslušné opatrenia. Týmto nariadením nie je okrem toho dotknutý výkon právomocí členských štátov, pokiaľ ide o udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie vnútornej bezpečnosti.

- (5) Týmto nariadením sa má zvýšiť pripravenosť a odolnosť Únie pri riadení krízových situácií a uľahčiť operačná koordinácia, kapacitná podpora a dostupnosť finančných prostriedkov v krízových situáciách.
- (6) Týmto nariadením sa zabezpečí účinné uplatňovanie zásady solidarity a spravodlivého rozdelenia zodpovednosti medzi členské štáty a prispôbenie príslušných pravidiel týkajúcich sa konania o azyle vrátane uplatňovania skráteného konania, aby členské štáty a Únia mali k dispozícii potrebné právne nástroje na rýchlu reakciu na krízové situácie a prípady vyššej moci, vrátane úpravy termínov na uskutočnenie všetkých konaní.
- (7) Týmto nariadením sa zabezpečí, aby členské štáty dostávali plnú podporu v krízových situáciách a v prípadoch vyššej moci, a to aj prostredníctvom mechanizmu solidarity, ktorým sa v krízových situáciách zabezpečí spravodlivé rozdelenie zodpovednosti a rovnováha úsilia medzi členskými štátmi.
- (8) V tomto nariadení sa rešpektujú základné práva štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti a dodržiavajú zásady uznané Chartou základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), najmä rešpektovanie a ochrana ľudskej dôstojnosti, zákaz mučenia a neľudského alebo ponížujúceho zaobchádzania alebo trestania, rešpektovanie súkromného a rodinného života, zásada najlepších záujmov dieťaťa, právo na azyl a ochranu v prípade odsunu, vyhostenia alebo extradície, ako aj Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov z 28. júla 1951, doplnený Newyorským protokolom z 31. januára 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“). Toto nariadenie by sa malo vykonávať v súlade s chartou a všeobecnými zásadami úniijného, ako aj medzinárodného práva. S cieľom zohľadniť v prvom rade najlepší záujem dieťaťa v súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989 a potrebu rešpektovať rodinný život, ako aj zabezpečiť ochranu zdravia dotknutých osôb, by sa mali uplatňovať záruky, pokiaľ ide o maloleté osoby a ich rodinných príslušníkov a žiadateľov o medzinárodnú ochranu (ďalej len „žiadatelia“), ktorých zdravotný stav si vyžaduje osobitnú a primeranú podporu. Pokiaľ sa v tomto nariadení nestanovuje inak, pravidlá a záruky stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1348 by sa mali naďalej uplatňovať vo vzťahu k osobám, na ktoré sa vzťahujú výnimky stanovené v tomto nariadení. Pravidlá stanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1346 ⁽⁷⁾ vrátane pravidiel týkajúcich sa zaistenia žiadateľov by sa mali naďalej uplatňovať, a to od okamihu prejavu vôle podať žiadosť o medzinárodnú ochranu.
- (9) V tomto nariadení sa nestanovujú výnimky z pravidiel a záruk vrátane tých, ktoré sa týkajú materiálnych podmienok príjmu, podľa smernice (EÚ) 2024/1346. Členský štát v krízovej situácii by mal poskytnúť dodatočné a dostatočné ľudské a materiálne zdroje, aby bol schopný splniť svoje povinnosti podľa uvedenej smernice.

⁽⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1348 zo 14. mája 2024, ktorým sa stanovuje spoločné konanie o medzinárodnej ochrane v Únii a zrušuje smernica 2013/32/EÚ (Ú. v. EÚ L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽⁷⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1346 zo 14. mája 2024, ktorou sa stanovujú normy pre príjem žiadateľov o medzinárodnú ochranu (Ú. v. EÚ L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

- (10) Pravidlá a záruky stanovené v nariadeniach Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1356⁽⁸⁾, (EÚ) 2024/1358⁽⁹⁾ a (EÚ) 2024/1347⁽¹⁰⁾ a v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/XXX⁽¹¹⁾ by sa mali naďalej uplatňovať bez ohľadu na výnimky uplatňované podľa tohto nariadenia. Členské štáty by mali uplatňovať opatrenia stanovené v tomto nariadení len v súlade s podmienkami, ktoré sa na uvedené opatrenia vzťahujú, ako sa stanovuje v príslušnom vykonávacom rozhodnutí Rady prijatom podľa tohto nariadenia a ak je to nevyhnutne potrebné a primerané.
- (11) Prijatím opatrení podľa tohto nariadenia vo vzťahu ku konkrétnemu členskému štátu by nemala byť dotknutá možnosť uplatňovať článok 78 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).
- (12) Hromadné príchody štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti by mohli viesť k situácii, keď členský štát nie je schopný spracovať žiadosti štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti o medzinárodnú ochranu v súlade s pravidlami stanovenými v nariadení (EÚ) 2024/1351 a nariadení (EÚ) 2024/1348, čo má vplyv na fungovanie systému azylu a migrácie, a to nielen v tomto členskom štáte, ale aj v Únii ako celku. Je preto potrebné stanoviť osobitné pravidlá a mechanizmy, vďaka ktorým by bolo možné prijať účinné opatrenia na riešenie takýchto situácií.
- (13) Na účinné vykonávanie politik riadenia azylu a migrácie by mali mať členské štáty dostatočné ľudské a finančné zdroje a infraštruktúru. Členské štáty by mali zabezpečovať primeranú koordináciu medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, ako aj s vnútroštátnymi orgánmi ostatných členských štátov s cieľom zabezpečiť, aby bol ich systém azylu, systém príjmu členského štátu vrátane služieb na ochranu detí alebo systém návratu dobre pripravený vrátane pripravenosti a plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí a aby mala každá zložka dostatočné kapacity.
- (14) Situácia inštrumentalizácie by mohla vzniknúť, keď tretia krajina alebo nepriateľský neštátny subjekt podporuje alebo uľahčuje pohyb štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti k vonkajším hraniciam Únie alebo do členského štátu, pričom takéto konanie poukazuje na úmysel tretej krajiny alebo nepriateľského neštátneho subjektu destabilizovať Úniu alebo členský štát, a ak takéto konanie môže ohroziť základné funkcie členského štátu vrátane udržiavania verejného poriadku alebo zaručenia jeho národnej bezpečnosti.
- (15) Situácie, keď sú neštátne subjekty zapojené do organizovanej trestnej činnosti, najmä prevádzkačstva, by sa nemali považovať za inštrumentalizáciu migrantov, ak nie je cieľom destabilizovať Úniu alebo členský štát.
- (16) Za inštrumentalizáciu migrantov by sa nemala považovať ani humanitárna pomoc, ak nie je jej cieľom destabilizovať Úniu alebo členský štát.
- (17) Bez toho, aby boli dotknuté opatrenia uplatniteľné v rámci iných oblastí politiky a právnych nástrojov, s cieľom zabezpečiť okamžitú a primeranú reakciu na hybridné hrozby v súlade s právom Únie a medzinárodnými záväzkami sa toto nariadenie zameriava na osobitné opatrenia uplatniteľné v oblasti migrácie, ktorých cieľom je riešenie situácií inštrumentalizácie.

⁽⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1356 zo 14. mája 2024, ktorým sa zavádza preverovanie štátnych príslušníkov tretích krajín na vonkajších hraniciach a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 767/2008, (EÚ) 2017/2226, (EÚ) 2018/1240 a (EÚ) 2019/817 (Ú. v. EÚ L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

⁽⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1358 zo 14. mája 2024 o zriadení systému Eurodac na porovnanie biometrických údajov s cieľom účinne uplatňovať nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1351 a (EÚ) 2024/1350 a smernicu Rady 2001/55/ES a identifikovať neoprávnené sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín a osoby bez štátnej príslušnosti, o žiadostiach orgánov presadzovania práva členských štátov a Europolu o porovnanie s údajmi v systéme Eurodac na účely presadzovania práva, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1240 a (EÚ) 2019/818 a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 603/2013 (Ú. v. EÚ L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1347 zo 14. mája 2024 o normách pre podmienky, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretej krajiny alebo osoby bez štátnej príslušnosti na priznanie postavenia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, pre jednotné postavenie utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a pre obsah udelenej ochrany, ktorým sa mení smernica Rady 2003/109/ES a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ (Ú. v. EÚ L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/XXX z XXX, ktorou sa mení smernica 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania (zatiaľ neuvyhladené v úradnom vestníku).

- (18) V situácii inštrumentalizácie by štátni príslušníci tretích krajín a osoby bez štátnej príslušnosti mohli žiadať o medzinárodnú ochranu na vonkajšej hranici alebo v tranzitnom priestore členského štátu, pričom často môže ísť o osoby zadržané v súvislosti s neoprávneným prekročením vonkajších hraníc pozemnou, námornou alebo vzdušnou cestou alebo o osoby, ktoré sú vylodené v dôsledku pátracích a záchranných operácií. Môže to viesť najmä k neočakávanému výraznému zvýšeniu záťaže v súvislosti s nárastom počtu žiadostí o medzinárodnú ochranu na vonkajších hraniciach. V súlade s článkom 18 charty a Ženevským dohovorom sa musí v tejto súvislosti zaistiť účinný a skutočný prístup ku konaniu o medzinárodnej ochrane.
- (19) Pokiaľ ide o Cyprus, v nariadení Rady (ES) č. 866/2004 ⁽¹²⁾ sa stanovujú osobitné pravidlá týkajúce sa línie medzi oblasťami Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky vykonáva účinnú kontrolu, a tými oblasťami, v ktorých účinnú kontrolu nevykonáva. Aj keď uvedená línia nepredstavuje vonkajšiu hranicu, situácia, keď tretia krajina alebo nepriateľský neštátny subjekt podporuje alebo uľahčuje pohyb štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti, aby prekročili uvedenú líniu, by sa mala považovať za inštrumentalizáciu, ak sú prítomné všetky ostatné prvky inštrumentalizácie.
- (20) Členský štát môže čeliť aj neobvyklým a nepredvídateľným okolnostiam mimo jeho kontroly, ktorých dôsledkom sa napriek všetkej náležitej starostlivosti nedalo vyhnúť. Takéto prípady vyššej moci by mohli členskému štátu brániť v plnení jeho povinností vyplývajúcich z práva Únie a mohli by mať dôsledky nielen v tomto členskom štáte, ale aj v Únii ako celku. Príklady prípadu vyššej moci zahŕňajú okrem iného pandémie a prírodné katastrofy.
- (21) Ak sa členský štát domnieva, že sa nachádza v krízovej situácii alebo že ide o prípad vyššej moci, uvedený členský štát by mal mať možnosť požiadať o povolenie uplatňovať výnimky a solidárne opatrenia stanovené v tomto nariadení. Uvedená žiadosť by mala obsahovať opis situácie a mala by špecifikovať, ktoré opatrenia požaduje na riešenie konkrétnej situácie. Mala by tiež uviesť dôvody, prečo si situácia vyžaduje, aby sa pristúpilo k uvedeným opatreniam, a v relevantných prípadoch uviesť, ktoré opatrenia už boli na riešenie situácie prijaté.
- (22) Využívanie opatrení obsiahnutých v stálom podpornom súbore nástrojov EÚ v oblasti migrácie, ako sa stanovuje v článku 6 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1351 (ďalej len „súbor nástrojov“), by nemalo byť podmienkou na využívanie solidárnych opatrení podľa tohto nariadenia.
- (23) V krízovej situácii by mal mať členský štát, ktorý čelí takejto situácii, možnosť požiadať ostatné členské štáty o solidárne a podporné opatrenia, ktoré najviac vyhovujú jeho potrebám, aby zvládol túto situáciu a ktoré si vyžadujú väčšiu solidaritu v porovnaní s tým, čo je stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1351, s cieľom uľahčiť zodpovednosť členského štátu za zvládanie krízovej situácie. Posilnené solidárne a podporné opatrenia by mohli mať formu relokácií, finančných príspevkov, alternatívnych solidárnych opatrení alebo kombinácie uvedených opatrení.
- (24) V krízovej situácii alebo v prípade vyššej moci by mal mať členský štát, ktorý čelí takejto situácii alebo prípadu, možnosť požiadať o povolenie uplatniť výnimky z príslušných pravidiel týkajúcich sa konania o azyle vrátane konania o azyle na hraniciach. V relevantných prípadoch by takéto žiadosti mali zahŕňať aj výber dotknutého členského štátu, pokiaľ ide o vylúčenie alebo ukončenie konania na hraniciach pre konkrétne kategórie žiadateľov. Dotknutý členský štát by mal mať spolu s takouto žiadosťou možnosť oznámiť Komisii svoj zámer uplatniť výnimku z lehoty na registráciu pred tým, ako sa mu to povolí vykonávacím rozhodnutím Rady, ako aj presné dôvody, pre ktoré sa vyžaduje okamžité opatrenie. Uplatňovanie uvedenej výnimky by nemalo presiahnuť desať dní odo dňa nasledujúceho po dni podania žiadosti, pokiaľ sa to nepovolí vykonávacím rozhodnutím Rady. Komisia a Rada by pri plnení svojich príslušných povinností v rámci udeľovania povolení mali postupovať urýchlene, aby sa obmedzila časová medzera medzi koncom tohto obdobia a prijatím príslušného vykonávacieho rozhodnutia Rady.
- (25) Vzhľadom na to, že členský štát by mohol čeliť viacerým situáciám opísaným v tomto nariadení súčasne, je možné, aby uvedený členský štát požiadal o rôzne opatrenia podľa tohto nariadenia a bol oprávnený súčasne uplatňovať alebo využívať uvedené opatrenia, ktoré sú koncipované ako doplnkové.

⁽¹²⁾ Nariadenie Rady (ES) č. 866/2004 z 29. apríla 2004 o režime podľa článku 2 protokolu 10 Aktu o pristúpení (Ú. v. EÚ L 161, 30.4.2004, s. 128).

- (26) S cieľom umožniť správne riadenie krízovej situácie vrátane inštrumentalizácie alebo prípadu vyššej moci a zabezpečiť predvídateľnosť a primerané prispôbenie príslušných pravidiel týkajúcich sa konania o azyle takýmto situáciám vrátane konania o azyle na hraniciach by sa Komisii mala udeliť právomoc posúdiť situáciu na základe odôvodnenej žiadosti dotknutého členského štátu a prostredníctvom vykonávacieho rozhodnutia určiť, či žiadajúci členský štát čelí krízovej situácii vrátane inštrumentalizácie alebo prípadu vyššej moci.
- (27) V krízovej situácii by solidárne opatrenia na riešenie takejto situácie mali ísť nad rámec opatrení stanovených v nariadení (EÚ) 2024/1351. Z tohto dôvodu by Komisia pri posudzovaní situácie mala zohľadniť kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele stanovené v článku 9 uvedeného nariadenia a podložené informácie poskytnuté zo strany žiadajúceho členského štátu a informácie získané podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2303⁽¹³⁾ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1896⁽¹⁴⁾ a európsku výročnú správu o azyle a migrácii uvedenú v nariadení (EÚ) 2024/1351. V situáciách inštrumentalizácie by Komisia mala tiež zohľadniť dôvody, pre ktoré súbor nástrojov na riešenie situácie nepostačuje. Komisia by mala po konzultácii s príslušnými agentúrami, najmä s Agentúrou Európskej únie pre azyl (ďalej len „agentúra pre azyl“), Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž a Agentúrou Európskej únie pre základné práva, ako aj s medzinárodnými organizáciami, najmä Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (ďalej len „UNHCR“) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (ďalej len „IOM“), a inými príslušnými organizáciami, zhromaždiť dostatočné informácie na riadne posúdenie toho, či žiadajúci členský štát čelí krízovej situácii vrátane inštrumentalizácie alebo prípadu vyššej moci.
- (28) S cieľom zabezpečiť vysokú úroveň politickej kontroly a podpory a v záujme vyjadrenia solidarity Únie je dôležité zvážiť, či Európska rada uznala, že Únia alebo jeden či viacero z jej členských štátov čelia situácii inštrumentalizácie migrantov. Inštrumentalizácia migrantov môže ohroziť základné funkcie členského štátu vrátane udržiavania verejného poriadku alebo ochrany jeho národnej bezpečnosti.
- (29) S cieľom umožniť vhodnú reakciu, ktorá je potrebná a primeraná na riešenie situácie, by sa v návrhu Komisie mali v relevantných prípadoch určiť osobitné výnimky, ktoré by členské štáty mali byť oprávnené uplatňovať. V situácii inštrumentalizácie by sa mali jasne identifikovať osoby podliehajúce inštrumentalizácii, na ktoré by sa mohli uplatniť príslušné výnimky. V krízovej situácii by Komisia mala v prípade potreby a po konzultácii s členským štátom, ktorý čelí krízovej situácii, zahrnúť do svojho návrhu návrh plánu solidárnej reakcie, v ktorom uvedie príslušné solidárne opatrenia a ich úroveň potrebnú v konkrétnej situácii vrátane celkového množstva relokácií, finančných príspevkov alebo alternatívnych solidárnych opatrení a ich úrovne, uznávajúc zároveň, že rôzne druhy solidarity majú rovnakú hodnotu, a rešpektujúc plnú diskrečnú právomoc členských štátov pri výbere solidárnych opatrení.
- (30) Zatiaľ čo v situácii migračného tlaku majú podľa nariadenia (EÚ) 2024/1351 relokácie alebo kompenzácie prevzatím zodpovednosti pokrývať 60 % potrieb v oblasti relokácie, v krízovej situácii je dôležité, aby sa riešili všetky potreby solidarity dotknutého členského štátu. Z uvedeného dôvodu, ak sa vo vykonávacom rozhodnutí Rady stanovuje plán solidárnej reakcie, členský štát, ktorý čelí krízovej situácii, by mal mať prioritu využiť nepridelené solidárne prísľuby alebo tie, ktoré ešte neboli vykonané a ktoré sú k dispozícii v ročnej rezerve solidarity zriadenej v súlade s článkom 57 nariadenia (EÚ) 2024/1351. Ak to nie je možné alebo ak ročná rezerva solidarity neobsahuje dostatočné prísľuby na pokrytie zistených potrieb, členský štát, ktorý čelí krízovej situácii, by mal mať tiež možnosť využiť príspevky uvedené vo vykonávacom rozhodnutí Rady, pričom uznáva, že rôzne druhy solidarity majú rovnakú hodnotu. S cieľom riešiť všetky potreby dotknutého členského štátu, ak kombinácia prísľubov týkajúcich sa relokácie dostupných v ročnej rezerve solidarity a vo vykonávacom rozhodnutí Rady nie je dostatočná, kompenzácie prevzatím zodpovednosti by sa mali stať povinnými na pokrytie potrieb stanovených v pláne solidárnej reakcie. Aby sa tak stalo, na území prispievajúceho členského štátu, by mali byť prítomné osoby, na ktoré sa kompenzácie vzťahujú.

⁽¹³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2303 z 15. decembra 2021 o Agentúre Európskej únie pre azyl a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 439/2010 (Ú. v. EÚ L 468, 30.12.2021, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1896 z 13. novembra 2019 o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii a zrušení nariadení (EÚ) č. 1052/2013 a (EÚ) 2016/1624 (Ú. v. EÚ L 295, 14.11.2019, s. 1).

- (31) Krízové situácie alebo prípady vyššej moci môžu ohroziť aj základné funkcie členského štátu. S cieľom posilniť vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi a zlepšiť koordináciu na úrovni Únie by sa mali na Radu preniesť vykonávacie právomoci s cieľom prijať vykonávacie rozhodnutie, ktorým sa členskému štátu povolí uplatňovať výnimky a solidárne opatrenia stanovené v tomto nariadení, ak sú splnené stanovené podmienky. Lehota na uplatňovanie opatrení povolených prvotným vykonávacím rozhodnutím by mala byť tri mesiace. Uvedenú lehotu by malo byť možné predĺžiť o ďalšie tri mesiace na základe potvrdenia Komisie, že krízová situácia alebo vyššia moc pretrváva. Rada by mala byť splnomocnená na ďalšie predĺženie povolenia uplatňovať výnimky a solidárne opatrenia najviac o tri mesiace na základe návrhu Komisie, ak pretrvávajú okolnosti odôvodňujúce predĺženie výnimiek a solidárnych opatrení. Uvedenú lehotu by malo byť možné predĺžiť o ďalšie tri mesiace na základe potvrdenia Komisie, že situácia pretrváva. Rada by mala byť splnomocnená zrušiť uplatňovanie opatrení na základe návrhu Komisie, ak sa skončili okolnosti odôvodňujúce uplatňovanie výnimiek a solidárnych opatrení. V rozhodnutí o predĺžení platnosti povolenia by malo byť možné zmeniť uplatňované výnimky. Pri výkone svojich právomocí a povinností by Komisia a Rada mali vždy zabezpečiť dodržiavanie zásady proporcionality a nevyhnutnosti.
- (32) Vykonávacie rozhodnutie Rady by malo v prípade potreby špecifikovať osobitné výnimky, ktoré je členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, oprávnený uplatňovať v závislosti od povahy každej výnimky, a mal by sa v ňom stanoviť dátum, od ktorého by sa mohli uplatňovať. Okrem toho by sa v rozhodnutí mali uviesť dôvody, na ktorých sa zakladá, a osobná pôsobnosť výnimiek.
- (33) Vykonávacím rozhodnutím Rady by sa v prípade potreby mal stanoviť plán solidárnej reakcie, v ktorom sa uvedú konkrétne požadované solidárne a podporné opatrenia a ich úroveň, ako aj prísľuby prispievajúcich členských štátov. Na tento účel by sa prísľuby mali predložiť v rámci prijatia vykonávacieho rozhodnutia Rady. Je dôležité zabezpečiť, aby bol výber spomedzi druhov solidárnych a podporných opatrení plne na vlastnom uvážení prispievajúcich členských štátov.
- (34) Vzhľadom na význam uplatňovania opatrení stanovených v tomto nariadení iba tak dlho ako je to nevyhnutne potrebné a iba v nevyhnutne potrebnom rozsahu by Komisia a Rada mali situáciu neustále monitorovať a preskúmať, pokiaľ ide o nevyhnutnosť a proporcionality uvedených opatrení. V tejto súvislosti by Komisia mala venovať osobitnú pozornosť dodržiavaniu základných práv a humanitárnych noriem a môže požiadať agentúru pre azyl, aby začala monitorovanie systému azylu alebo príjmu dotknutého členského štátu podľa článku 15 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/2303.
- (35) Procesné pravidlá stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1351 na uskutočnenie relokácie sa uplatňujú na účely zabezpečenia riadneho vykonávania solidárnych opatrení v krízovej situácii, pričom sa zohľadní závažnosť a naliehavosť danej situácie.
- (36) S cieľom zabezpečiť bezproblémové vykonávanie mechanizmu solidarity podľa tohto nariadenia by mal koordinátor solidarity EÚ okrem úloh stanovených v nariadení (EÚ) 2024/1351 podporovať činnosti relokácie a presadzovať kultúru pripravenosti, spolupráce a odolnosti medzi členskými štátmi. Koordinátor solidarity EÚ by mal v krízovej situácii každé dva týždne poskytnúť informačný prehľad o stave vykonávania a fungovania mechanizmu relokácie. Úrad koordinátora solidarity EÚ by mal mať dostatok zamestnancov a zdrojov na účinné plnenie svojej úlohy podľa tohto nariadenia. Pri vykonávaní relokácie by sa mali v prvom rade zväziť zraniteľné osoby.
- (37) Pri relokácii by sa mali v prvom rade zväziť zraniteľné osoby, najmä ak majú osobitné prijímacie potreby v zmysle článku 24 smernice (EÚ) 2024/1346 alebo potrebujú osobitné procesné záruky uvedené v článkoch 20 až 23 nariadenia (EÚ) 2024/1348. Podľa článku 24 smernice (EÚ) 2024/1346 je pravdepodobnejšie, že žiadatelia spadajúci pod ktorúkoľvek z týchto kategórií budú mať osobitné prijímacie potreby: maloleté osoby, maloleté osoby bez sprievodu, osoby so zdravotným postihnutím, staršie osoby, tehotné ženy, lesby, gayovia, bisexuálne, transsexuálne a intersexuálne osoby, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby s vážnym ochorením, osoby s duševnou poruchou vrátane posttraumatickej stresovej poruchy a osoby, ktoré boli mučené, znásilnené alebo vystavené iným závažným formám psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia, ako sú obeť rodovo podmieneného násillia, mrzačenia ženských pohlavných orgánov, manželstiev detí alebo nútených manželstiev, alebo vystavené násilliu páchanému zo sexuálnych, rodových, rasistických alebo náboženských dôvodov.

- (38) Na rozdiel od pravidiel stanovených v nariadení (EÚ) 2024/1351, podľa ktorých členské štáty nie sú povinné prevziať zodpovednosť nad rámec svojho spravodlivého podielu, by vykonávanie plánu solidárnej reakcie mohlo v krízovej situácii potenciálne viesť k tomu, že jeden alebo viacero prispievajúcich členských štátov prevezme zodpovednosť za posúdenie žiadostí o medzinárodnú ochranu nad rámec svojho spravodlivého podielu. V takýchto prípadoch by takýto členský štát mal byť oprávnený úmerne znížiť časť presahujúcu spravodlivý podiel z plnenia solidárnych prísľubov v rámci nadchádzajúcich ročných cyklov nariadenia (EÚ) 2024/1351 počas obdobia piatich rokov. Takéto zníženie by sa mohlo uplatniť aj vo vykonávacom rozhodnutí Rady prijatom podľa článku 4 ods. 3 so zodpovedajúcim počtom žiadostí nad rámec spravodlivého podielu a do piatich rokov odo dňa, keď už nie je účinné vykonávacie rozhodnutie Rady, ktoré viedlo členský štát k tomu, aby prekročil svoj spravodlivý podiel. Malo by byť možné, aby sa zníženia v rámci nadchádzajúcich ročných cyklov a vo vykonávacom rozhodnutí Rady uplatňovali alternatívne alebo súčasne za predpokladu, že zodpovedajú počtu žiadostí, v prípade ktorých daný členský štát prispel nad rámec svojho spravodlivého podielu, a neprekračujú ho.
- (39) Keď členský štát čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, môže byť potrebné presmerovať zdroje na zvládnutie príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti na jeho hranice. V dôsledku toho môže uvedený členský štát potrebovať čas na reorganizáciu svojich zdrojov a zvýšenie svojich kapacít, a to aj s podporou príslušných agentúr Únie. Uvedený členský štát môže tiež potrebovať viac času na to, aby mohol rozhodnúť o žiadostiach bez toho, aby umožnil vstup na svoje územie. V takejto situácii by uvedený členský štát mal mať možnosť odchyliť sa od lehôt na registráciu a konanie na hraniciach.
- (40) Ak členský štát uplatňuje jedno alebo viacero opatrení stanovených v tomto nariadení, mal by informovať štátnych príslušníkov tretích krajín a osoby bez štátnej príslušnosti v jazyku, ktorému rozumejú alebo o ktorom sa odôvodnene predpokladá, že mu rozumejú, o uplatňovaných výnimkách a o trvaní uvedených opatrení. Členské štáty sú povinné riešiť všetky osobitné procesné potreby a osobitné prijímacie potreby žiadateľov, ktoré by mohli vzniknúť a zodpovedajúcim spôsobom im poskytovať informácie. Okrem toho sa uplatňuje článok 8 o poskytovaní informácií a článok 36 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1348, pokiaľ ide o informácie o možnosti podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o žiadosti.
- (41) Ak sa uplatňujú výnimky z konania o azyle, príslušné orgány by mali v prvom rade zohľadniť záruky pre žiadateľov s osobitnými procesnými potrebami a osobitnými prijímacími potrebami vrátane zdravotných ťažkostí. Z toho dôvodu by členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, nemal uplatňovať alebo by mal prestať uplatňovať výnimky z konania o azyle v prípadoch, ak existujú zdravotné dôvody na neuplatnenie konania na hraniciach v súlade s článkom 53 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2024/1348, ak žiadateľom s osobitnými procesnými potrebami nemožno poskytnúť potrebnú podporu v súlade s článkom 53 ods. 2 písm. b) uvedeného nariadenia alebo ak potrebnú podporu nemožno poskytnúť žiadateľom s osobitnými prijímacími potrebami v súlade so smernicou (EÚ) 2024/1346. Dotknutý členský štát by mal uprednostniť preskúmanie žiadostí osôb s osobitnými procesnými potrebami v súlade s nariadením (EÚ) 2024/1348 a s osobitnými prijímacími potrebami v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 14 smernice (EÚ) 2024/1346, najmä maloletých osôb a ich rodinných príslušníkov.
- (42) V krízových situáciách a v prípadoch vyššej moci by mal byť členský štát oprávnený odchyliť sa od nariadenia (EÚ) 2024/1348 s cieľom zaregistrovať žiadosti o medzinárodnú ochranu najneskôr do štyroch týždňov od prejavy vôle podať žiadosť. Takýmto predĺžením by nemali byť dotknuté práva žiadateľov o azyl zaručené chartou, nariadením (EÚ) 2024/1348 a smernicou (EÚ) 2024/1346. Bez toho, aby bola dotknutá výnimka stanovená pre obdobie medzi žiadosťou a prijatím vykonávacieho rozhodnutia Rady, v krízovej situácii, ktorá sa vyznačuje hromadnými príchodmi štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, by sa predĺženie obdobia registrácie malo uplatňovať len počas obdobia stanoveného v prvotnom vykonávacom rozhodnutí Rady.
- (43) Ak dotknutý členský štát čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, mal by mať možnosť predĺžiť posúdenie žiadostí o medzinárodnú ochranu na hraniciach o šesť týždňov. Predĺženie by sa nemalo použiť nad rámec obdobia uvedeného v článku 51 ods. 2 treťom pododseku nariadenia (EÚ) 2024/1348.
- (44) Ak členský štát čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, mal by mať možnosť požiadať o opatrenia z viacerých možností, pokiaľ ide o uplatňovanie konania na hraniciach, pričom by mal zohľadniť zloženie tokov a ich rôznorodú povahu v závislosti od konkrétnej krízovej situácie.

- (45) V krízových situáciách, ktoré sa vyznačujú hromadnými príchodmi štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, alebo v prípadoch vyššej moci by mohlo byť potrebné umožniť členskému štátu neuplatňovať konanie na hraniciach v súvislosti s osobami, ktoré pochádzajú z tretích krajín, v ktorých je priemerná miera uznaných žiadostí v celej Únii nižšia ako 20 %. Aby sa mohla uplatniť taká výnimka by sa vo vykonávacom rozhodnutí Rady malo posúdiť, či opatrenia obsiahnuté v pláne pre prípad nepredvídaných udalostí dotknutého členského štátu uvedenom v článku 32 smernice (EÚ) 2024/1346 sú na riešenie tejto situácie dostatočné. Členské štáty sú v každom prípade povinné uplatňovať konanie na hraniciach v situáciách uvedených v článku 42 ods. 1 písm. c) a f) nariadenia (EÚ) 2024/1348.
- (46) V krízovej situácii, ktorá sa vyznačuje hromadnými príchodmi štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, ktorí žiadajú o medzinárodnú ochranu, by mohlo byť potrebné umožniť členskému štátu znížiť prahovú hodnotu pre povinné uplatňovanie konania na hraniciach stanovenú v článku 42 ods. 1 písm. j) nariadenia (EÚ) 2024/1348. V každom prípade by znížená prahová hodnota nemala byť nižšia ako 5 %. Členské štáty sú povinné uplatňovať konanie na hraniciach v situáciách uvedených v článku 42 ods. 1 písm. c) a f) uvedeného nariadenia.
- (47) V krízovej situácii, ktorá sa vyznačuje hromadnými príchodmi štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, ktorí žiadajú o medzinárodnú ochranu, by mohlo byť potrebné rozšíriť rozsah uplatňovania konania na hraniciach, ktoré je stanovené v článku 43 nariadenia (EÚ) 2024/1348, a umožniť členskému štátu prijať v rámci konania na hraniciach rozhodnutie o žiadosti vo veci samej v prípadoch, keď je žiadateľ štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo, v prípade osôb bez štátnej príslušnosti, keď mal v minulosti obvyklý pobyt v tretej krajine, v prípade ktorej podiel rozhodnutí o udelení medzinárodnej ochrany za celú Úniu predstavuje 50 % alebo menej. V dôsledku toho by mali členské štáty pri uplatňovaní konania na hraniciach v čase krízy naďalej uplatňovať konanie na hraniciach stanovené v článkoch 43 až 54 uvedeného nariadenia, ale mohli by rozšíriť rozsah uplatňovania konania na hraniciach na štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti, ktorí prichádzajú z tretích krajín, v prípade ktorých je priemerná miera uznaných žiadostí o azyl za celú Úniu vyššia ako 20 %, ale nižšia ako 50 %, berúc do úvahy rýchlo sa vyvíjajúce potreby ochrany, ktoré môžu vzniknúť v krajine pôvodu, ako sa uvádza v štvrtročných aktualizáciách údajov Eurostatu. Týmto rozšírením rozsahu pôsobnosti konania na hraniciach by nemali byť dotknuté dôvody a iné pravidlá uplatniteľné na povinné konanie na hraniciach podľa uvedeného nariadenia. Ak je členský štát oprávnený rozšíriť rozsah konania na hraniciach, žiadosti posudzované v rámci tohto konania by sa nemali považovať za súčasť primeranej kapacity podľa článku 47 ani by sa nemali započítavať do uplatňovania ročného stropu podľa článku 50 uvedeného nariadenia.
- (48) Zaistenie žiadateľov by sa malo uplatňovať v súlade s hlavnou zásadou, podľa ktorej osobu nemožno zaistiť len z toho dôvodu, že uvedená osoba žiada o medzinárodnú ochranu, a to najmä v súlade s medzinárodnými právnymi záväzkami členských štátov a článkom 31 Ženevského dohovoru. V súlade so smernicou (EÚ) 2024/1346 by sa maloleté osoby spravidla nemali zaisťovať, ale mali by sa umiestňovať v ubytovacích zariadeniach, ktoré sú osobitne vybavené na ubytovanie maloletých osôb, a to aj v nezávislých, komunitných zariadeniach. Vzhľadom na negatívny vplyv zaistenia na maloleté osoby by sa takéto zaistenie mohlo v súlade s právom Únie uplatniť výlučne za výnimočných okolností, ak je to nevyhnutne potrebné, iba v krajnom prípade a na čo najkratší čas, nikdy nie v ústave na výkon väzby ani v inom zariadení slúžiacom na presadzovanie práva. Maloleté osoby sa nemajú odlučovať od svojich rodičov alebo opatrovníkov a zásada celistvosti rodiny by mala vo všeobecnosti viesť k uplatňovaniu primeraných alternatív zaistenia v prípade rodín s maloletými osobami v ubytovacích zariadeniach, ktoré sú pre ne vhodné. Okrem toho sa musí vykonať všetko pre to, aby sa zabezpečilo, že budú dostupné a prístupné rôzne primerané alternatívy zaistenia maloletých osôb.
- (49) V situácii instrumentalizácie a s cieľom zabrániť tomu, aby sa tretia krajina alebo nepriateľský neštátny subjekt zameriavali na osoby s konkrétnou štátnou príslušnosťou alebo na konkrétne kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti, by mal mať členský štát možnosť odchyliť sa od konania o azyle stanoveného v tomto nariadení prijatím rozhodnutia v rámci konania na hraniciach, ako sa stanovuje v článkoch 44 až 55 nariadenia (EÚ) 2024/1348, vo veci samej, pokiaľ ide o všetky žiadosti. Zásady a záruky stanovené v uvedenom nariadení by sa mali dodržiavať. Vo vykonávacom rozhodnutí Rady, ktorým sa členskému štátu povoľuje uplatňovať uvedené výnimky, by sa mali určiť štátni príslušníci tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti, na ktorých sa vzťahuje situácia instrumentalizácie. Pri uplatňovaní tejto výnimky by sa osobitná pozornosť mala venovať určitým kategóriám štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, na ktorých sa vzťahovala instrumentalizácia, najmä maloletým osobám mladším ako 12 rokov a ich rodinným príslušníkom a zraniteľným osobám s osobitnými procesnými potrebami alebo osobitnými prijímacími potrebami. Tieto skupiny by preto mali byť buď vylúčené z konania na hraniciach, alebo ak sa na základe individuálneho posúdenia dospeje k záveru, že ich žiadosti sú pravdepodobne opodstatnené, uvedené konanie by sa na ne malo prestať uplatňovať. Výber medzi týmito alternatívami zostáva na uvážení členského štátu, ktorý žiada o uplatnenie uvedenej výnimky. Voľba uvedená v žiadosti by sa mala zohľadniť vo vykonávacom rozhodnutí Rady, ktorým sa povoľuje uplatňovanie tejto výnimky. Rozšírením rozsahu pôsobnosti konania na hraniciach v situácii instrumentalizácie by nemali byť dotknuté dôvody a iné pravidlá uplatniteľné na povinné konanie na hraniciach

podľa nariadenia (EÚ) 2024/1348. Ak je členský štát oprávnený rozšíriť rozsah konania na hraniciach, žiadosti posudzované v rámci tohto konania by sa nemali považovať za súčasť primeranej kapacity podľa článku 48 ani by sa nemali započítavať do uplatňovania ročného stropu podľa článku 51 uvedeného nariadenia.

- (50) S cieľom podporiť dotknutý členský štát pri poskytovaní potrebnej pomoci štátnym príslušníkom tretích krajín a osobám bez štátnej príslušnosti, ktorí patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, by agentúry Organizácie Spojených národov, najmä UNHCR, a iné príslušné partnerské organizácie, ktoré členské štáty poverili osobitnými úlohami, mali mať účinný prístup na hranice za podmienok stanovených v smernici (EÚ) 2024/1346 a nariadení (EÚ) 2024/1348. UNHCR by sa mal umožniť prístup k žiadateľom vrátane tých, ktorí sa nachádzajú na hraniciach. Na tento účel by mal dotknutý členský štát udržiavať spoluprácu s uvedenými organizáciami.
- (51) Mali by sa stanoviť osobitné pravidlá pre krízové situácie, ktoré sa vyznačujú hromadnými príchodmi, alebo pre prípady vyššej moci, aby členské štáty mohli lehoty stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1351 za prísnych podmienok predĺžiť v prípade, že ich z dôvodu mimoriadnej situácie nie je možné dodržať. Takéto predĺženie by sa malo zároveň vzťahovať na lehoty stanovené pre odosielanie dožiadaní o prevzatie a oznámení na účely prijatia späť a pre odpovedanie na tieto dožiadania a oznámenia, ako aj na lehotu na odovzdanie žiadateľa do zodpovedného členského štátu. Lehoty by sa mali predĺžiť bez ohľadu na to, či sa v uvedenom nariadení stanovujú kratšie lehoty pre určité situácie.
- (52) S cieľom zabezpečiť účinný prístup ku konaniu o udelení medzinárodnej ochrany, ak sa odovzdanie neuskutoční z dôvodu pretrvávania krízovej situácie, ktorá sa vyznačuje hromadnými príchodmi, alebo prípadu vyššej moci, alebo ak odovzdávajúci členský štát odovzdanie nevykoná, keď je žiadateľ k dispozícii príslušným orgánom odovzdávajúceho členského štátu, mala by sa stanoviť maximálna lehota na vykonanie odovzdania do členského štátu, ktorý čelí tejto situácii. Uvedená maximálna lehota by nemala byť dlhšia ako jeden rok od prijatia dožiadania o prevzatie, od potvrdenia oznámenia na účely prijatia späť zo strany iného členského štátu alebo od prijatia konečného rozhodnutia o opravnom prostriedku alebo preskúmaní rozhodnutia o odovzdaní, ktoré má odkladný účinok v súlade s článkom 43 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1351. Uvedenou maximálnou lehotou nie je dotknutá možnosť predĺžiť lehoty na vykonanie odovzdania podľa článku 46 ods. 2 uvedeného nariadenia.
- (53) S cieľom zabrániť tomu, aby sa spoločný európsky azylový systém znefunkčnil v dôsledku hromadných príchodov v takom mimoriadnom rozsahu a intenzite, že aj keď má členský štát dobre pripravený systém azylu, príjmu a návratu, ak túto situáciu nerieši Únia ako celok, mohlo by vzniknúť závažné riziko významných nedostatkov v zaobchádzaní so žiadateľmi, by členský štát mal mať za uvedených najvýnimočnejších okolností možnosť byť oslobodený od svojej povinnosti prijať žiadateľa späť podľa článku 16 ods. 2 a článku 38 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2024/1351. S cieľom zabezpečiť, aby uplatňovanie takej výnimky nevedlo k dodatočnému tlaku na členský štát, ktorý čelí uvedenej situácii, by sa však uvedená výnimka mala retroaktívne uplatňovať len na žiadosti, ktoré už boli v danom členskom štáte zaregistrované do štyroch mesiacov pred dátumom prijatia vykonávacieho rozhodnutia Rady.
- (54) Ak v súlade s nariadením (EÚ) 2024/1347 objektívne okolnosti naznačujú, že žiadosti o medzinárodnú ochranu podané skupinami žiadateľov z konkrétnej krajiny pôvodu alebo predchádzajúceho obvyklého pobytu alebo časti tejto krajiny alebo na základe kritérií odvodených z uvedeného nariadenia by mohli byť opodstatnené, je v záujme rozhodujúcich orgánov aj dotknutých žiadateľov, aby sa čo najskôr dokončilo posúdenie žiadosti vo veci samej a umožnilo rýchle a účinné udelenie medzinárodnej ochrany v krízovej situácii.
- (55) Žiadatelia, ktorých žiadosti sa posudzujú v rámci skráteného konania stanoveného v tomto nariadení, majú všetky práva a záruky, na ktoré majú žiadatelia nárok v súlade s nariadením (EÚ) 2024/1348 vrátane práva na informácie a účinný prostriedok nápravy.
- (56) Pri uplatňovaní odporúčania Komisie o skrátenom konaní by sa nemal uskutočniť pohovor o veci žiadosti, ale ak existujú pochybnosti o tom, či žiadateľ patrí do kategórie alebo kategórií osôb uvedených v uvedenom odporúčaní alebo či sa uplatňujú dôvody vylúčenia, takýto pohovor môže byť potrebný. Vo všetkých prípadoch by konanie nemalo trvať dlhšie ako štyri týždne od dátumu podania žiadosti. Ak členský štát zistí, že žiadateľ predstavuje hrozbu pre vnútornú bezpečnosť, tento členský štát by mal mať možnosť neuplatniť v prípade tohto žiadateľa skrátené konanie. Za takýchto okolností by sa žiadosť mala posúdiť v súlade s článkami 36 a 40 nariadenia (EÚ) 2024/1348.

- (57) Žiadatelia, ktorých žiadosti sa posudzujú v rámci skráteného konania stanoveného v tomto nariadení, by mali v súlade s článkom 29 nariadenia (EÚ) 2024/1348 dostať doklad potvrdzujúci ich postavenie v jazyku, ktorému rozumejú alebo o ktorom možno odôvodnene predpokladať, že mu rozumejú.
- (58) V jednotlivých fázach uplatňovania skráteného konania možno konzultovať príslušné agentúry Únie, UNHCR a iné príslušné organizácie.
- (59) S cieľom zabezpečiť dostatočnú úroveň pripravenosti na krízovú situáciu by členské štáty mali do svojich plánov pre nepredvídané udalosti začleniť opatrenia potrebné na reakciu na krízovú situáciu a jej riešenie, a to aj opatrenia potrebné na zvládnutie problémov vo fungovaní spoločného európskeho azylového systému a na ochranu práv žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ako aj na posilnenie odolnosti v dotknutom členskom štáte v budúcnosti. Členské štáty by mali využívať aj všetky nástroje dostupné podľa vnútroštátneho a úniijného práva vrátane využívania nástrojov predvídania a včasného varovania v rámci mechanizmu EÚ pre pripravenosť a riadenie kríz v oblasti migrácie, ako sa uvádza v odporúčaní Komisie (EÚ) 2020/1366 ⁽¹⁵⁾.
- (60) Bez toho, aby boli dotknuté uvedené skutočnosti, a ak je to relevantné, v krízovej situácii by sa mali mobilizovať všetky krízové mechanizmy zahrnuté v súbore nástrojov, najmä finančná a operačná podpora, ktorú môžu agentúry Únie, fondy Únie a mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany poskytnúť v súlade s uplatniteľnými právnymi aktmi. Komisia by potom mala v kontexte fóra na technickej úrovni pre migráciu zabezpečiť koordináciu a výmenu informácií s inými platformami, ktoré sú relevantné pre riadenie krízovej situácie, vrátane siete EÚ pre pripravenosť a krízové riadenie v oblasti migrácie v súlade s odporúčaním (EÚ) 2020/1366 a mechanizmu integrovanej politickej reakcie na krízu (ďalej len „IPCR“).
- (61) Členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, môže požiadať o podporu agentúru pre azyl, Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž alebo Europol v súlade s ich mandátmi. Okrem toho môže agentúra pre azyl v prípade potreby navrhnúť pomoc z vlastnej iniciatívy v súlade s článkom 16 ods. 1 písm. d) nariadenia (EÚ) 2021/2303, zatiaľ čo Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž môže so súhlasom dotknutého členského štátu navrhnúť pomoc v oblasti návratu v súlade s článkami 48, 50, 52 a 53 nariadenia (EÚ) 2019/1896 a Europol môže navrhnúť pomoc v súlade s článkom 6 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 ⁽¹⁶⁾.
- (62) V snahe podporiť členské štáty, ktoré uskutočňujú relokáciu ako solidárne opatrenie, by sa mala poskytovať finančná podpora z rozpočtu EÚ, a to aj z tematického nástroja stanoveného v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1147 ⁽¹⁷⁾.
- (63) Keďže ciele tohto nariadenia, a to zabezpečenie potrebného prispôsobenia pravidiel týkajúcich sa konaní o azyle a v relevantných prípadoch pravidiel týkajúcich sa solidarity s cieľom zabezpečiť, aby členské štáty boli schopné riešiť krízové situácie a prípady vyššej moci v oblasti riadenia azylu a migrácie v rámci Únie, nemôžu uspokojivo dosiahnuť členské štáty, ale z dôvodov rozsahu alebo dôsledkov činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“). V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (64) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto nariadenia, nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu. Vzhľadom na to, že články 12 a 13 a články 1 až 6, pokiaľ ide o výnimky v článkoch 12 a 13, tohto nariadenia predstavujú zmeny v zmysle článku 3 Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Dánskym kráľovstvom o kritériách a mechanizmoch na určenie členského štátu, ktorý je zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl podanej v Dánsku alebo v ktoromkoľvek inom členskom štáte Európskej únie, a o systéme Eurodac na porovnávanie odtlačkov prstov pre účinné uplatňovanie Dublinského dohovoru ⁽¹⁸⁾, Dánsko musí v čase prijatia zmien alebo 30 dní po ich prijatí oboznámiť Komisiu so svojim rozhodnutím, či chce alebo nechce implementovať obsah týchto zmien.

⁽¹⁵⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/1366 z 23. septembra 2020 o mechanizme EÚ pre pripravenosť a riadenie kríz v oblasti migrácie (Ú. v. EÚ L 317, 1.10.2020, s. 26).

⁽¹⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ktorým sa nahrádzajú a zrušujú rozhodnutia Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Ú. v. EÚ L 135, 24.5.2016, s. 53).

⁽¹⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1147 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Ú. v. EÚ L 251, 15.7.2021, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ L 66, 8.3.2006, s. 38.

- (65) V súlade s článkami 1 a 2 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa Írsko nezúčastňuje na prijatí tohto nariadenia, nie je ním viazané a ani nepodlieha jeho uplatňovaniu.
- (66) Pokiaľ ide o Island a Nórsko, články 12 a 13 a články 1 až 6, pokiaľ ide o výnimky v článkoch 12 a 13, tohto nariadenia predstavujú nový právny rámec v oblasti, na ktorú sa vzťahuje predmet prílohy k Dohode medzi Európskym spoločenstvom a Islandskou republikou a Nórskym kráľovstvom o kritériách a mechanizmoch na určenie štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej v členskom štáte alebo na Islande, alebo v Nórsku ⁽¹⁹⁾.
- (67) Pokiaľ ide o Švajčiarsko, články 12 a 13 a články 1 až 6, pokiaľ ide o výnimky v článkoch 12 a 13, tohto nariadenia predstavujú akty alebo opatrenia, ktorými sa menia alebo na ktorých sú založené ustanovenia článku 1 Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o kritériách a mechanizmoch na určenie štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej v členskom štáte alebo vo Švajčiarsku ⁽²⁰⁾.
- (68) Pokiaľ ide o Lichtenštajnsko, články 12 a 13 a články 1 až 6, pokiaľ ide o výnimky v článkoch 12 a 13, tohto nariadenia predstavujú akty alebo opatrenia, ktorými sa menia alebo na ktorých sú založené ustanovenia článku 1 Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o kritériách a mechanizmoch na určenie štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej v členskom štáte alebo vo Švajčiarsku, na ktoré odkazuje článok 3 Protokolu medzi Európskym spoločenstvom, Švajčiarskou konfederáciou a Lichtenštajnským kniežatstvom o prístupí Lichtenštajnského kniežatstva k Dohode medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o kritériách a mechanizmoch na určenie štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl podanej v členskom štáte alebo vo Švajčiarsku ⁽²¹⁾,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Predmet úpravy

1. Týmto nariadením sa riešia výnimočné krízové situácie vrátane inštrumentalizácie a prípady vyššej moci v oblasti migrácie a azylu v rámci Únie prostredníctvom dočasných opatrení. Stanovujú sa v ňom posilnené solidarne a podporné opatrenia vychádzajúce z nariadenia (EÚ) 2024/1351, pričom sa zabezpečuje spravodlivé rozdelenie zodpovednosti, ako aj dočasné osobitné pravidlá, ktoré sa odchyľujú od pravidiel stanovených v nariadeniach (EÚ) 2024/1351 a (EÚ) 2024/1348.
2. Dočasné opatrenia prijaté podľa tohto nariadenia musia spĺňať požiadavky nevyhnutnosti a proporcionality, musia byť primerané na dosiahnutie stanovených cieľov a zabezpečenie ochrany práv žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, a musia byť v súlade so záväzkami členských štátov podľa Charty základných práv Európskej únie, medzinárodného práva a *acquis* Únie v oblasti azylu. Toto nariadenie nemá vplyv na základné zásady a záruky stanovené v legislatívnych aktoch, z ktorých sa podľa tohto nariadenia povoľujú výnimky.
3. Opatrenia prijaté podľa tohto nariadenia sa uplatňujú len v rozsahu, ktorý si nevyhnutne vyžaduje situácia, dočasne a v obmedzenej miere a len za výnimočných okolností. Členské štáty môžu uplatňovať opatrenia stanovené v kapitole IV a využívať opatrenia stanovené v kapitole III len na požiadanie a v rozsahu stanovenom vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 bez toho, aby bol dotknutý článok 10 ods. 5.
4. Na účely tohto nariadenia krízová situácia je:

⁽¹⁹⁾ Ú. v. ES L 93, 3.4.2001, s. 40.

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ L 53, 27.2.2008, s. 5.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ L 160, 18.6.2011, s. 39.

- a) výnimočná situácia, ktorá sa vyznačuje hromadnými príchodmi štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti do členského štátu pozemnou, vzdušnou alebo námornou cestou vrátane osôb, ktoré boli vylodené v dôsledku pátracích a záchranných operácií, berúc do úvahy okrem iného počet obyvateľov, HDP a geografické špecifiká členského štátu vrátane veľkosti územia, takého rozsahu a takej povahy, že spôsobuje znefunkčnenie dobre pripraveného systému azylu členského štátu, systému príjmu členského štátu vrátane služieb na ochranu detí alebo jeho systému návratu, a to aj v dôsledku situácie na miestnej alebo regionálnej úrovni, čo by mohlo mať vážne dôsledky pre fungovanie spoločného európskeho azylového systému; alebo
- b) situácia inštrumentalizácie, keď tretia krajina alebo nepriateľský neštátny subjekt podporuje alebo uľahčuje pohyb štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti k vonkajším hraniciam alebo do členského štátu s cieľom destabilizovať Úniu alebo členský štát, a pokiaľ takéto konanie môže ohroziť základné funkcie členského štátu vrátane udržiavania verejného poriadku alebo zaručenia jeho národnej bezpečnosti.

Členské štáty môžu požiadať o povolenie uplatňovať opatrenia uvedené v kapitolách III a IV, najmä ak dôjde k neočakávanému výraznému zvýšeniu počtu prípadov žiadostí o medzinárodnú ochranu na vonkajších hraniciach. Členské štáty môžu uplatniť výnimky stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 v situácii inštrumentalizácie iba v súvislosti so štátnymi príslušníkmi tretích krajín alebo osobami bez štátnej príslušnosti, ktorí sú využívaní na účely inštrumentalizácie a ktorí sú zadržaní alebo nájdení v blízkosti vonkajších hraníc, t. j. pozemných hraníc členského štátu vrátane riečnych a jazerných hraníc, námorných hraníc členských štátov a ich letísk, riečnych prístavov, námorných prístavov a jazerných prístavov, ak nie sú vnútornými hranicami, v súvislosti s neoprávneným prekročením hranice pozemnou, námornou alebo vzdušnou cestou alebo boli vylodení v dôsledku pátracích a záchranných operácií, alebo prišli na hraničné priechody.

5. Na účely tohto nariadenia sa vyššia moc vzťahuje na neobvyklé a nepredvídateľné okolnosti mimo kontroly členského štátu, ktorých dôsledkom sa nedalo zabrániť napriek všetkej náležitej starostlivosti, ktoré tomuto členskému štátu bránia v plnení povinností podľa nariadení (EÚ) 2024/1351 a (EÚ) 2024/1348.

KAPITOLA II

RIADENIE

Článok 2

Odôvodnená žiadosť členského štátu

1. Ak sa členský štát domnieva, že sa nachádza v krízovej situácii alebo že ide o prípad vyššej moci, môže vzhľadom na tieto výnimočné okolnosti predložiť Komisii odôvodnenú žiadosť s cieľom využiť solidárne opatrenia umožňujúce riadne riadenie uvedenej situácie a umožniť možné výnimky z príslušných pravidiel týkajúcich sa konania o azyle pri súčasnom zabezpečení dodržiavania základných práv žiadateľov.
2. Odôvodnená žiadosť uvedená v odseku 1 obsahuje:
 - a) opis toho:
 - i) ako sa v dôsledku krízovej situácie uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) znefunkčnil systém azylu a príjmu členského štátu vrátane služieb na ochranu detí, ako aj doteraz prijaté opatrenia na riešenie situácie a odôvodnenie preukazujúce, že uvedený systém, hoci je dobre pripravený a aj napriek už prijatým opatreniam, nie je schopný situáciu riešiť; alebo
 - ii) ako členský štát čelí situácii inštrumentalizácie uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. b), ktorá ohrozuje jeho základné funkcie vrátane udržiavania verejného poriadku alebo zabezpečenia národnej bezpečnosti; alebo
 - iii) ako členský štát čelí neobvyklým a nepredvídateľným okolnostiam mimo jeho kontroly, ktorých dôsledkom sa nedalo zabrániť napriek všetkej náležitej starostlivosti, a ako mu uvedený prípad vyššej moci bráni v plnení povinností stanovených v článku 27, článku 45 ods. 1 a článku 51 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1348 a v článkoch 39, 40, 41 a 46 nariadenia (EÚ) 2024/1351;
 - b) v relevantných prípadoch druh a úroveň solidárnych opatrení stanovených v článku 8 ods. 1, ktoré považuje za potrebné;

- c) v relevantných prípadoch výnimky stanovené v článkoch 10 až 13, ktoré považuje za potrebné; a
- d) ak členský štát žiada o uplatnenie výnimky stanovenej v článku 11 ods. 6, či má v úmysle stanoviť vylúčenie osobitných kategórií žiadateľov uvedených v odseku 7 písm. a) alebo odseku 7 písm. b) uvedeného článku alebo ukončenie konania na hraniciach v prípade konkrétnych kategórií žiadateľov po individuálnom posúdení stanovenom v odseku 9 uvedeného článku.

Článok 3

Vykonávacie rozhodnutie Komisie, ktorým sa stanovuje, že nastala krízová situácia alebo prípad vyššej moci

1. Po predložení odôvodnenej žiadosti uvedenej v článku 2 Komisia v úzkej spolupráci so žiadajúcim členským štátom a po porade s príslušnými agentúrami Únie a medzinárodnými organizáciami, najmä UNHCR a IOM, urýchlene posúdi situáciu a, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 1, prijme vykonávacie rozhodnutie uvedené v odseku 8 tohto článku.
2. Komisia môže prijať aj odporúčanie o uplatňovaní skráteného konania o udelení medzinárodnej ochrany určitým kategóriám žiadateľov, ako sa uvádza v článku 14.
3. Komisia okamžite informuje Európsky parlament, Radu a členské štáty o tom, že vykonáva posúdenie uvedené v odseku 1.
4. Pri posudzovaní toho, či členský štát čelí situácii inštrumentalizácie uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. b) tohto nariadenia, Komisia posúdi okrem iného:
 - a) či tretia krajina alebo nepriateľský neštátny subjekt uľahčuje pohyb štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti do Únie;
 - b) či informácie poskytnuté členským štátom primerane preukazujú, že cieľom akýchkoľvek opatrení spadajúcich pod písmeno a) je destabilizácia Únie alebo dotknutého členského štátu;
 - c) či došlo k neočakávanému výraznému zvýšeniu počtu prípadov žiadostí o medzinárodnú ochranu na vonkajších hraniciach alebo v dotknutom členskom štáte v porovnaní s priemerným počtom žiadostí;
 - d) či reakciu na dôsledky situácie inštrumentalizácie na migračný a azylový systém dotknutého členského štátu nemožno dostatočne riešiť opatreniami obsiahnutými v súbore nástrojov v súlade s článkom 6 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1351.
5. Komisia určí, či sú splnené podmienky týkajúce sa situácie, ktorej členský štát čelí, ako sa stanovuje v článku 1, pričom zohľadní odôvodnenú žiadosť uvedenú v článku 2 a poskytnuté informácie a ukazovatele týkajúce sa dotknutého členského štátu uvedené v článku 9 nariadenia (EÚ) 2024/1351. Komisia posúdi informácie poskytnuté v odôvodnenej žiadosti vzhľadom na situáciu v dotknutom členskom štáte počas predchádzajúcich dvoch mesiacov a v porovnaní s celkovou situáciou v Únii.
6. Komisia určí najmä:
 - a) či sa systém azylu alebo príjmu žiadajúceho členského štátu vrátane služieb na ochranu detí alebo migračný systém žiadajúceho členského štátu, hoci je dobre pripravený, a aj napriek už prijatým opatreniam, znefunkčnil v dôsledku situácie hromadných príchodov štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti, v dôsledku čoho uvedený členský štát nie je schopný riešiť situáciu a či by to mohlo mať vážne dôsledky pre fungovanie spoločného európskeho azylového systému;
 - b) či členský štát čelí situácii inštrumentalizácie uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. b), ktorá sa má riešiť potrebným a primeraným použitím opatrení stanovených v tomto nariadení;
 - c) či členský štát čelí neobvyklým a nepredvídateľným okolnostiam mimo jeho kontroly, ktorých dôsledkom sa nedalo zabrániť napriek všetkej náležitej starostlivosti, a ako mu takýto prípad vyššej moci bráni v plnení jeho povinností stanovených v článku 27, článku 51 ods. 2 a článku 60 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1348 a v článkoch 39, 40, 41 a 46 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

7. Pri prijímaní vykonávacieho rozhodnutia uvedeného v odseku 8 tohto článku Komisia uvedie, prečo nie je možné dostatočne riešiť reakciu na situáciu inštrumentalizácie opatreniami stanovenými v súbore nástrojov v súlade s článkom 6 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

8. Ak Komisia podľa odseku 5 tohto článku určí, že sa posúdením uvedeným v odseku 1 preukazuje existencia podmienok stanovených v článku 1, s prihliadnutím na odôvodnenú žiadosť uvedenú v článku 2 a vzhľadom na poskytnuté informácie a ukazovatele týkajúce sa dotknutého členského štátu uvedené v článku 9 nariadenia (EÚ) 2024/1351 Komisia bezodkladne a v každom prípade najneskôr do dvoch týždňov od predloženia odôvodnenej žiadosti uvedenej v článku 2 tohto nariadenia prijme vykonávacie rozhodnutie, v ktorom určí, či sa žiadajúci členský štát nachádza v krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) alebo b) tohto nariadenia alebo či ide o prípad vyššej moci. Komisia zašle vykonávacie rozhodnutie Európskemu parlamentu a Rade.

Článok 4

Návrh Komisie a vykonávacie rozhodnutie Rady, ktorým sa povoľujú výnimky a stanovujú solidárne opatrenia

1. Súčasne s prijatím vykonávacieho rozhodnutia Komisie uvedeného v článku 3 Komisia v prípade potreby predloží návrh vykonávacieho rozhodnutia Rady. Komisia o uvedenom návrhu bezodkladne informuje Európsky parlament.

2. Návrhom Komisie na vykonávacie rozhodnutie Rady uvedeným v odseku 1 sa zabezpečí dodržiavanie zásad nevyhnutnosti a proporcionality a tento návrh zahŕňa:

a) v prípade potreby osobitné výnimky uvedené v článkoch 10 až 13, ktoré by členský štát mal byť oprávnený uplatňovať;

b) v prípade potreby, ak členský štát čelí krízovej situácii, návrh plánu solidárnej reakcie po konzultácii s členským štátom, ktorým sa zabezpečí, aby bol výber medzi druhmi solidárnych opatrení v plnej miere na vlastnom uvážení prispievajúcich členských štátov a ktorý zahŕňa:

i) v prípade potreby celkovú výšku príspevkov vo forme relokácií potrebných na riešenie krízovej situácie;

ii) v prípade potreby iné relevantné solidárne opatrenia uvedené v článku 8 ods. 1 písm. b) a c) a úroveň takých opatrení potrebnú na riešenie konkrétnej krízovej situácie;

iii) v prípade potreby celkový počet solidárnych opatrení, ktoré sa majú vziať z dostupných prísľubov v ročnej rezerve solidarity;

iv) ak dostupné prísľuby v ročnej rezerve solidarity nepokrývajú potreby uvedené v bodoch i) a ii) tohto písmena, v pláne solidárnej reakcie sa stanovujú aj dodatočné prísľuby potrebné na pokrytie takýchto potrieb; a

v) orientačné príspevky každého členského štátu, ktorý má prispieť svojím spravodlivým podielom vypočítaným v súlade s referenčným kľúčom stanoveným v článku 66 nariadenia (EÚ) 2024/1351; a

c) ak dotknutý členský štát čelí krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. b), identifikáciu štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti podliehajúcich tejto situácii.

Pri stanovovaní potrieb solidarity členského štátu Komisia zohľadní, či členský štát už je benefitujúcim členským štátom podľa článkov 58 a 59 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

Ak dotknutý členský štát v odôvodnenej žiadosti uvedenej v článku 2 považuje relokáciu za primárne alebo jediné solidárne opatrenie na riešenie situácie, Komisia to zohľadní vo svojom návrhu vykonávacieho rozhodnutia Rady bez toho, aby bolo dotknuté vlastné uváženie prispievajúcich členských štátov vybrať si medzi druhmi solidárnych opatrení.

3. Rada posúdi návrh Komisie na vykonávacie rozhodnutie Rady uvedený v odseku 1 a prijme vykonávacie rozhodnutie do dvoch týždňov od doručenia uvedeného návrhu, ktorým sa členskému štátu povolí uplatňovať výnimky stanovené v článkoch 10 až 13 a stanoví plán solidárnej reakcie uvedený v odseku 2 písm. b) tohto článku vrátane solidárnych opatrení, ktoré môže dotknutý členský štát využiť na riešenie situácie.

4. V prípade potreby môže Komisia pri prijímaní návrhu vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v odseku 1 prijať odporúčanie o uplatňovaní skráteného konania o udelení medzinárodnej ochrany určitým kategóriám žiadateľov, ako sa uvádza v článku 14.

5. Vykonávacím rozhodnutím Rady sa zabezpečí dodržiavanie zásad nevyhnutnosti a proporcionality, uvedú sa v ňom dôvody, na ktorých sa zakladá, a stanoví sa dátum, od ktorého sa môžu uplatňovať výnimky stanovené v článkoch 10 až 13, ako aj lehota na ich uplatňovanie v súlade s článkom 5. Vo vykonávacom rozhodnutí Rady:

- a) sa v prípade potreby uvedú osobitné výnimky uvedené v článkoch 10 až 13, ktoré je dotknutý členský štát oprávnený uplatňovať;
- b) sa v prípade potreby vypracuje plán solidárnej reakcie, ktorý zahŕňa:
 - i) celkovú výšku príspevkov vo forme relokácií potrebných na riešenie krízovej situácie s plným zohľadnením posúdenia Komisie;
 - ii) iné relevantné solidárne opatrenia uvedené v článku 8 ods. 1 písm. b) a c) a úroveň takých opatrení potrebnú na riešenie krízovej situácie;
 - iii) celkový počet solidárnych opatrení, ktoré sa majú vziať z ročnej rezervy solidarity;
 - iv) dodatočné prísľuby potrebné na pokrytie potrieb na riešenie krízovej situácie, ak existujúce prísľuby v ročnej rezerve solidarity nepostačujú;
 - v) osobitný príspevok každého členského štátu prísľúbený v súlade s povinným spravodlivým podielom vypočítaným v súlade s referenčným kľúčom stanoveným v článku 66 nariadenia (EÚ) 2024/1351;
- c) ak dotknutý členský štát čelí krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. b), identifikáciu štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti podliehajúcich tejto situácii.

Rada bezodkladne zašle vykonávacie rozhodnutie Európskemu parlamentu a Komisii.

Článok 5

Obdobie platnosti

1. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 3 tohto článku, predstavuje lehota na uplatňovanie výnimiek a solidárnych opatrení stanovená vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 tri mesiace. Pokiaľ sa uvedené rozhodnutie nezruší podľa článku 6 ods. 3, môže sa uvedená lehota raz predĺžiť o tri mesiace po tom, ako Komisia potvrdí, že krízová situácia alebo prípad vyššej moci pretrváva.

2. Na konci obdobia uvedeného v odseku 1 a na žiadosť dotknutého členského štátu môže Komisia predložiť návrh nového vykonávacieho rozhodnutia Rady o zmene alebo predĺžení osobitných výnimiek alebo plánu solidárnej reakcie uvedeného v článku 4 ods. 5 na obdobie nepresahujúce tri mesiace. Pokiaľ sa uvedené rozhodnutie nezruší podľa článku 6 ods. 3, môže sa uvedená lehota raz predĺžiť po tom, ako Komisia potvrdí pretrvávanie krízovej situácie alebo prípadu vyššej moci. Uplatňuje sa článok 4 ods. 3 a 5.

3. Členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, neuplatňuje články 10 až 13 dlhšie, než je nevyhnutne potrebné na riešenie tejto situácie alebo prípadu, a v každom prípade nie dlhšie ako je obdobie stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3. Celkové trvanie uplatňovania opatrení nesmie presiahnuť trvanie krízovej situácie alebo prípadu vyššej moci a predstavuje maximálne 12 mesiacov.

Článok 6

Monitorovanie

1. Komisia a Rada neustále monitorujú, či pretrváva krízová situácia alebo prípad vyššej moci identifikované vo vykonávacom rozhodnutí Komisie uvedenom v článku 3 ods. 8.

2. Komisia venuje osobitnú pozornosť dodržiavaniu základných práv a humanitárnych noriem a môže požiadať agentúru pre azyl o začatie osobitného monitorovania podľa článku 15 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/2303.

3. Ak sa Komisia domnieva, že okolnosti, ktoré viedli k zisteniu krízovej situácie alebo prípadu vyššej moci, zanikli, navrhne zrušenie vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v článku 4 ods. 3. Ak to Komisia na základe relevantných informácií považuje za vhodné, navrhne prijatie nového vykonávacieho rozhodnutia Rady, ktorým sa povoľuje zmena alebo predĺženie platnosti opatrení stanovených v súlade s článkom 5 ods. 2.

4. Komisia každé tri mesiace po nadobudnutí účinnosti vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v článku 4 ods. 3 podá Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní uvedeného rozhodnutia, najmä o účinnosti opatrení prijatých na riešenie krízovej situácie alebo prípadu vyššej moci, a určí, či situácia pretrváva a či opatrenia sú naďalej potrebné a primerané.

Článok 7

Koordinátor solidarity EÚ

Koordinátor solidarity EÚ zriadený článkami 15 a 60 nariadenia (EÚ) 2024/1351 okrem úloh uvedených v týchto článkoch:

- a) podporuje činnosti relokácie z dotknutého členského štátu do prispievajúceho členského štátu podľa tohto nariadenia;
- b) podporuje kultúru pripravenosti, spolupráce a odolnosti medzi členskými štátmi v oblasti azylu a migrácie, a to aj prostredníctvom výmeny najlepších postupov.

Na tento účel sieť EÚ pre pripravenosť a krízové riadenie v oblasti migrácie podáva aktuálne informácie koordinátorovi solidarity EÚ v rámci príslušných fáz koncepcie pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie podľa odporúčania (EÚ) 2020/1366 v jeho pôvodnom znení.

Koordinátor solidarity EÚ by mal každé dva týždne poskytnúť informačný prehľad o vykonávaní a fungovaní mechanizmu relokácie. Tento informačný prehľad sa predloží Európskemu parlamentu a Rade.

KAPITOLA III

SOLIDÁRNE OPATRENIA UPLATNITELNÉ V KRÍZOVEJ SITUÁCIÍ

Článok 8

Solidárne opatrenia a podporné opatrenia v krízovej situácii

1. Členský štát, ktorý čelí krízovej situácii, môže v odôvodnenej žiadosti uvedenej v článku 2 požiadať o tieto druhy príspevkov:

- a) relokácie, ktoré sa majú vykonať na základe postupov stanovených v článkoch 67 a 68 nariadenia (EÚ) 2024/1351:
 - i) žiadateľov o medzinárodnú ochranu;
 - ii) osôb s medzinárodnou ochranou udelenou menej ako tri roky pred prijatím vykonávacieho aktu Rady, ktorým sa zriaďuje ročná rezerva solidarity, ak sa na tom bilaterálne dohodli dotknutý prispievajúci a benefítujúci členský štát;
- b) finančné príspevky zamerané na opatrenia, ktoré sú relevantné na riešenie krízovej situácie v dotknutom členskom štáte alebo v príslušných tretích krajinách pri plnom dodržiavaní ľudských práv, ktoré majú poskytnúť iné členské štáty podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2024/1351;
- c) alternatívne solidárne opatrenia uvedené v článku 56 ods. 2 písm. c) nariadenia (EÚ) 2024/1351, ktoré sú osobitne potrebné na riešenie krízovej situácie a v súlade s článkom 65 ods. 2 a 3 uvedeného nariadenia; takéto opatrenia sa považujú za finančnú solidaritu a ich skutočná hodnota sa stanoví na základe objektívnych kritérií.

2. Pri vykonávaní relokácií uvedených v odseku 1 písm. a) tohto článku členské štáty v prvom rade zväžia relokáciu zraniteľných osôb v súlade s článkom 60 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

Článok 9

Kompenzácie prevzatím zodpovednosti

1. Ak sú dodatočné prísľuby týkajúce sa relokácie stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 a prísľuby dostupné v ročnej rezerve solidarity nižšie ako potreby relokácie uvedené vo vykonávacom rozhodnutí Rady:

- a) prispievajúce členské štáty prevezmú zodpovednosť až do 100 % potrieb relokácie určených v pláne solidárnej reakcie stanovenom vo vykonávacom rozhodnutí Rady za žiadosti o medzinárodnú ochranu, za ktoré bol členský štát, ktorý čelí krízovej situácii, určený ako zodpovedný;
- b) pri uplatňovaní písmena a) tohto pododseku a v prípade potreby prispievajúce členské štáty prevezmú zodpovednosť nad rámec svojho spravodlivého podielu odchyľne od článku 63 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2024/1351;
- c) pri uplatňovaní písmen a) a b) tohto pododseku sa primerane uplatňuje článok 63 ods. 6, 8 a 9 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

Ak sa smernica 2001/55/ES aktivuje v súvislosti s rovnakou situáciou ako je uvedená v článku 1 ods. 4 písm. a) a členské štáty sa v čase aktivácie dohodnú, že nebudú uplatňovať článok 11 uvedenej smernice, povinné kompenzácie podľa tohto článku sa neuplatňujú. Ak sa vykonávacím rozhodnutím Rady uvedeným v článku 4 ods. 3 povoľuje dotknutému členskému štátu uplatňovať článok 13, povinné kompenzácie podľa tohto článku sa neuplatňujú.

2. Ak uplatňovanie odseku 1 tohto článku nepostačuje na pokrytie 100 % potrieb relokácie určených vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3, bezodkladne sa zvolá fórum solidarity EÚ na vysokej úrovni v súlade s článkom 13 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2024/1351 a v súlade s postupom stanoveným v článku 57 uvedeného nariadenia.

3. Benefitujúci členský štát môže požiadať ostatné členské štáty, aby prevzali zodpovednosť za posúdenie žiadostí o medzinárodnú ochranu, za ktoré bol benefitujúci členský štát určený ako zodpovedný, namiesto relokácie v súlade s postupom stanoveným v článku 69 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

4. Ak sa prispievajúci členský štát stal zodpovedným za žiadosti presahujúce rámec svojho spravodlivého podielu v súlade s odsekom 1 písm. b) tohto článku alebo článkom 13, je oprávnený:

- a) úmerne znížiť svoj spravodlivý podiel vo vzťahu k budúcim solidárnym príspevkom v rámci nadchádzajúcich ročných cyklov nariadenia (EÚ) 2024/1351 o zodpovedajúci počet žiadostí, v prípade ktorých daný členský štát prispel nad rámec svojho spravodlivého podielu počas obdobia piatich rokov;
- b) znížiť svoj spravodlivý podiel v súvislosti s budúcimi solidárnymi príspevkami stanovenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady prijatom podľa článku 4 ods. 3 o zodpovedajúci počet žiadostí, v prípade ktorých daný členský štát prispel nad rámec svojho spravodlivého podielu; o takéto zníženie možno žiadať len do piatich rokov odo dňa, keď už nie je účinné vykonávacie rozhodnutie Rady, ktoré viedlo členský štát k tomu, aby prekročil rámec svojho spravodlivého podielu.

5. Ak členský štát zamýšľa využiť možnosť stanovenú v odseku 4, oznámi túto skutočnosť Komisii. Oznámenie obsahuje počet žiadostí, za ktoré členský štát prevzal zodpovednosť nad rámec svojho spravodlivého podielu, a zníženie, ktoré zamýšľa uplatniť v nadchádzajúcich ročných cykloch nariadenia (EÚ) 2024/1351 alebo počas vykonávania vykonávacieho rozhodnutia Rady prijatého podľa článku 4 ods. 3.

Ak Komisia po ukončení svojho preskúmania oznámenia uvedeného v prvom pododseku potvrdí, že dotknutý členský štát prispel nad rámec svojho spravodlivého podielu, Komisia prostredníctvom vykonávacieho aktu povolí dotknutému členskému štátu znížiť svoj spravodlivý podiel o zodpovedajúci počet žiadostí, v prípade ktorých tento členský štát prispel nad rámec svojho spravodlivého podielu, v rámci nadchádzajúcich ročných cyklov nariadenia (EÚ) 2024/1351, alebo pri vykonávaní vykonávacieho rozhodnutia Rady prijatého podľa článku 4 ods. 3 v lehote uvedenej v odseku 4 písm. b) tohto článku na podporu iného členského štátu, alebo ak sa vyžaduje kompenzácia prevzatím zodpovednosti podľa odseku 1 písm. b) tohto článku.

6. Ak potreby solidarity iných členských štátov, ktoré sú benefitujúcimi členskými štátmi podľa článku 58 alebo článku 59 nariadenia (EÚ) 2024/1351, nemožno riešiť v dôsledku toho, že členský štát, ktorý čelí krízovej situácii, využil prísľuby dostupné v ročnej rezerve solidarity podľa článku 4 ods. 5 písm. b) tohto článku, bezodkladne sa zide fórum solidarity EÚ na vysokej úrovni v súlade s článkom 13 nariadenia (EÚ) 2024/1351 a podľa postupu stanoveného v článku 57 uvedeného nariadenia.

7. Ak sa v dôsledku opatrení potrebných na podporu členského štátu, ktorý čelí krízovej situácii, ktoré sú zahrnuté vo vykonávacom rozhodnutí Rady, ako sa uvádza v článku 4 ods. 3 písm. a), iný členský štát považuje za vystavený migračnému tlaku alebo za štát, ktorý čelí závažnej migračnej situácii v zmysle článku 2 bodov 24 a 25 nariadenia (EÚ) 2024/1351, alebo za štát, ktorý čelí krízovej situácii, dotknutý členský štát môže požiadať o solidárne opatrenia, úplné alebo čiastočné zníženie svojich solidárnych príspevkov v súlade s uvedeným nariadením alebo o solidárne opatrenia a podporné opatrenia v súlade s týmto nariadením.

Pri posudzovaní odôvodnenej žiadosti členského štátu uvedenej v článku 2 tohto nariadenia Komisia okrem informácií stanovených v článkoch 9 a 10 nariadenia (EÚ) 2024/1351 zohľadní aj to, či uvedený členský štát prevzal zodpovednosť za posúdenie žiadostí o medzinárodnú ochranu nad rámec svojho spravodlivého podielu.

KAPITOLA IV

VÝNIMKY

Článok 10

Registrácia žiadostí o medzinárodnú ochranu v krízových situáciách alebo v prípade vyššej moci

1. V krízovej situácii alebo v prípade vyššej moci odchylné od článku 27 nariadenia (EÚ) 2024/1348 členský štát, ktorý čelí takej situácii, môže zaregistrovať žiadosti, v prípade ktorých bol urobený prejav vôle podať žiadosť v období, počas ktorého sa uplatňuje tento odsek, najneskôr do štyroch týždňov od prejavu vôle podať uvedené žiadosti.

2. Ak sa uplatňuje odsek 1, dotknutý členský štát uprednostní registráciu žiadostí osôb s osobitnými prijímacími potrebami v zmysle vymedzenia v smernici (EÚ) 2024/1346 a žiadostí, ktoré podali maloleté osoby a ich rodinní príslušníci.

3. Pri uplatňovaní odseku 1 môže členský štát uprednostniť registráciu žiadostí, ktoré sú pravdepodobne opodstatnené.

4. V krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) sa výnimka uvedená v odseku 1 tohto článku môže uplatňovať len počas obdobia stanoveného v prvotnom vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 a nie počas jeho následných predĺžení podľa článku 5 ods. 1 alebo 2.

5. Členské štáty v súlade s článkom 3 smernice (EÚ) 2024/1346 a nariadením (EÚ) 2024/1348 zabezpečia, aby žiadatelia mali prístup k svojim právam podľa uvedených nástrojov a mohli ich účinne uplatňovať hneď po prejave vôle podať žiadosť bez ohľadu na to, kedy sa uskutoční registrácia. Dotknutý členský štát náležite informuje štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti v jazyku, ktorému rozumejú alebo o ktorom sa odôvodnene predpokladá, že mu rozumejú, o uplatňovanom opatrení, o tom, kde sa nachádzajú registračné miesta, vrátane hraničných priechodov, ktoré sú prístupné na registráciu a podanie žiadosti o medzinárodnú ochranu, a o trvaní opatrenia.

6. Keď členský štát predkladá odôvodnenú žiadosť uvedenú v článku 2 ods. 1, môže Komisii oznámiť, že považuje za potrebné uplatniť výnimku stanovenú v odseku 1 tohto článku, a to pred tým, ako je oprávnený tak urobiť vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3, s uvedením presných dôvodov, z ktorých sa vyžadujú okamžité opatrenia.

V takom prípade môže dotknutý členský štát uplatňovať výnimku uvedenú v odseku 1 tohto článku na obdobie nepresahujúce 10 dní odo dňa nasledujúceho po dni podania žiadosti, pokiaľ vykonávacie rozhodnutie Rady uvedené v článku 4 ods. 3 nepovoľuje dotknutému členskému štátu naďalej uplatňovať uvedenú výnimku.

7. Predĺžením lehoty na registráciu žiadostí o medzinárodnú ochranu nie sú dotknuté povinnosti dodržať lehoty stanovené v článku 15 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1358.

Článok 11

Opatrenia, ktoré sa uplatňujú v konaní o azyle na hraniciach v krízovej situácii alebo v prípade vyššej moci

1. V krízovej situácii alebo v prípade vyššej moci, pokiaľ ide o žiadosti, v prípade ktorých bol urobený prejav vôle podať žiadosť v období, počas ktorého sa uplatňuje tento odsek, sa členské štáty môžu odchýliť od článku 51 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1348 tak, že predĺžia maximálne trvanie konania na hraniciach na účely preskúmania žiadostí, ako sa stanovuje v uvedenom článku, o dodatočné obdobie najviac šiestich týždňov. Uvedené obdobie sa nepoužije nad rámec obdobia uvedeného v článku 51 ods. 2 treťom pododseku uvedeného nariadenia.
2. V krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) alebo v prípade vyššej moci sa odchyľne od článku 45 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1348 od členských štátov nemôže vyžadovať, aby v rámci konania na hraniciach posúdili žiadosti, v prípade ktorých žiadatelia uvedení v článku 42 ods. 1 písm. j) uvedeného nariadenia prejavili vôľu podať žiadosť, ak opatrenia v pláne dotknutého členského štátu pre nepredvídané udalosti uvedené v článku 32 smernice (EÚ) 2024/1346 nie sú na riešenie uvedenej situácie dostatočné.
3. V krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) môžu členské štáty odchyľne od článku 45 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1348 znížiť prahovú hodnotu stanovenú v článku 42 ods. 1 písm. j) na 5 %.
4. V krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) odchyľne od článku 44 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1348 môžu členské štáty v rámci konania na hraniciach prijať rozhodnutia o žiadosti vo veci samej v prípadoch, ak je žiadateľ štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo, v prípade osôb bez štátnej príslušnosti, ak mal v minulosti obvyklý pobyt v tretej krajine, v prípade ktorej podiel rozhodnutí rozhodujúceho orgánu o udelení medzinárodnej ochrany predstavuje podľa najnovších dostupných ročných údajov Eurostatu za celú Úniu v priemere 50 % alebo menej okrem prípadov uvedených v článku 42 ods. 1 písm. j) uvedeného nariadenia, berúc do úvahy rýchly vývoj potrieb v oblasti ochrany, ktorý by mohol vzniknúť v krajine pôvodu, ako sa uvádza v štvrtročných aktualizáciách údajov Eurostatu.
5. Pri uplatňovaní odseku 3 alebo 4 tohto článku dotknutý členský štát uprednostní preskúmanie žiadostí o medzinárodnú ochranu, ktoré podali osoby s osobitnými procesnými potrebami alebo osobitnými prijímacími potrebami v zmysle vymedzenia v smernici (EÚ) 2024/1346 a v nariadení (EÚ) 2024/1348 a maloleté osoby a ich rodinní príslušníci. Pri uplatňovaní odseku 3, 4 alebo 6 tohto článku môže dotknutý členský štát uprednostniť aj preskúmanie žiadostí o medzinárodnú ochranu, ktoré sú pravdepodobne opodstatnené.
6. V krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. b) môžu členské štáty odchyľne od článku 44 ods. 1 písm. b) a článku 53 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1348 v rámci konania na hraniciach prijať rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ ide o všetky žiadosti, v prípade ktorých akýkoľvek štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti využívajú na účely instrumentalizácie prejavili vôľu podať žiadosť, a ktoré sú zaregistrované v období, počas ktorého sa uplatňuje tento odsek.
7. Pri uplatňovaní odseku 6 členské štáty:
 - a) vylúčia z konania na hraniciach maloleté osoby mladšie ako 12 rokov a ich rodinných príslušníkov a osoby s osobitnými procesnými alebo osobitnými prijímacími potrebami v zmysle vymedzenia v smernici (EÚ) 2024/1346 a v nariadení (EÚ) 2024/1348; alebo
 - b) prestanú uplatňovať konanie na hraniciach v súvislosti s týmito kategóriami žiadateľov, ak sa na základe individuálneho posúdenia zistí, že ich žiadosti sú pravdepodobne opodstatnené:
 - i) maloleté osoby mladšie ako 12 rokov a ich rodinní príslušníci; a
 - ii) zraniteľné osoby s osobitnými procesnými potrebami alebo osobitnými prijímacími potrebami v zmysle vymedzenia v smernici (EÚ) 2024/1346 a v nariadení (EÚ) 2024/1348.
- Týmto odsekom nie je dotknutá povinná povaha konania na hraniciach, ako sa uvádza v článku 46 nariadenia (EÚ) 2024/1348.
8. Ak je dotknutý členský štát oprávnený uplatňovať výnimku uvedenú v odseku 6 tohto článku, vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 sa uvedie, či sa uplatňuje odsek 7 písm. a) alebo b) na základe údajov uvedených dotknutým členským štátom v súlade s článkom 2 ods. 2 písm. d).
9. Členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, neuplatňuje alebo prestane uplatňovať výnimku z konania o azyle stanovenú v odseku 4 a 6 tohto článku v prípadoch, ak existujú zdravotné dôvody na neuplatnenie konania na hraniciach v súlade s článkom 53 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2024/1348 alebo ak potrebnú podporu

nemožno poskytnúť žiadateľom s osobitnými prijímacími potrebami v súlade so smernicou (EÚ) 2024/1346 alebo žiadateľom s osobitnými procesnými potrebami v súlade s článkom 53 ods. 2 písm. c) nariadenia (EÚ) 2024/1348.

10. Na účely uplatňovania výnimiek uvedených v tomto článku sa uplatňujú základné zásady práva na azyl a dodržiavanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ako aj záruky stanovené v kapitole I a II nariadenia (EÚ) 2024/1348 s cieľom zabezpečiť ochranu práv osôb, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu, a to aj práva na účinný opravný prostriedok.

Organizácie a osoby, ktoré sú oprávnené poskytovať poradenstvo podľa vnútroštátneho práva, majú účinný prístup k žiadateľom, ktorí sú zadržávaní v zariadeniach určených na zaistenie alebo sa zdržiavajú na hraničných priechodoch. Členské štáty môžu tieto opatrenia obmedziť, ak je to na základe vnútroštátneho práva objektívne nevyhnutné z dôvodov bezpečnosti, verejného poriadku alebo správy zariadenia určeného na zaistenie, pokiaľ sa tým tento prístup výrazne neobmedzí alebo neznemožní.

11. Výnimky stanovené v tomto článku nemajú vplyv na konanie o určenie zodpovedného členského štátu v rámci nariadenia (EÚ) 2024/1351. Ak je uvedené konanie dlhšie ako maximálne trvanie konania o azyle na hraniciach v krízovej situácii alebo v prípade vyššej moci, konanie a zvyšok konania o azyle sa ukončí na území členského štátu, ktorý vedie toto konanie, v súlade s článkom 51 nariadenia (EÚ) 2024/1348.

Článok 12

Predĺženie lehôt stanovených pre dožiadania o prevzatie, oznámenia na účely prijatia späť a odovzdania v krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) alebo v prípade vyššej moci

1. V krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) alebo v prípade vyššej moci, ktorá členskému štátu, ktorý čelí takejto situácii, znemožňuje dodržať lehoty stanovené v článkoch 39, 40, 41 a 46 nariadenia (EÚ) 2024/1351 alebo prijať osoby, za ktoré je zodpovedný podľa uvedeného nariadenia, môžu sa členské štáty súčasne odchýliť od lehôt stanovených v článkoch 32, 40, 41 a 46 uvedeného nariadenia.

2. Ak členský štát uplatňuje výnimku stanovenú v odseku 1 tohto článku:

- a) predloží dožiadanie o prevzatie uvedené v článku 39 nariadenia (EÚ) 2024/1351 do štyroch mesiacov odo dňa registrácie žiadosti;
- b) odpovie na dožiadanie o prevzatie uvedené v článku 40 nariadenia (EÚ) 2024/1351 do dvoch mesiacov od jeho prijatia;
- c) predloží oznámenie na účely prijatia späť uvedené v článku 41 nariadenia (EÚ) 2024/1351 do jedného mesiaca od získania pozitívnej lustrácie v systéme Eurodac alebo potvrdí prijatie do jedného mesiaca od takéhoto oznámenia; a
- d) uskutoční odovzdanie uvedené v článku 46 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1351 do jedného roka od prijatia dožiadania o prevzatie alebo od potvrdenia oznámenia na účely prijatia späť zo strany iného členského štátu alebo od prijatia konečného rozhodnutia o opravnom prostriedku alebo preskúmaní rozhodnutia o odovzdaní, ktoré má odkladný účinok v súlade s článkom 43 ods. 3 uvedeného nariadenia.

3. Ak členský štát uvedený v odseku 1 nedodrží lehoty stanovené v odseku 2 písm. a), b) alebo d) tohto článku, nesie zodpovednosť za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu v súlade s nariadením (EÚ) 2024/1351 alebo sa naň táto zodpovednosť presunie.

4. Ak sa uplatňuje odsek 1 tohto článku, odovzdania podľa článku 46 nariadenia (EÚ) 2024/1351 zodpovednému členskému štátu, ktorý čelí krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) tohto nariadenia alebo prípadu vyššej moci, sa neuskutočnia, kým tento členský štát už uvedenej situácii nebude čeliť, pokiaľ zodpovedný členský štát vzhľadom na individuálne okolnosti žiadateľa nesúhlasil s prijatím dotknutej osoby. Ak sa odovzdanie neuskutoční do jedného roka od prijatia dožiadania o prevzatie alebo od potvrdenia oznámenia na účely prijatia späť zo strany iného členského štátu alebo od konečného rozhodnutia o opravnom prostriedku alebo preskúmaní rozhodnutia o odovzdaní, ktoré má odkladný účinok v súlade s článkom 43 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1351, a to aj z dôvodu pretrvávania krízovej situácie uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) tohto nariadenia alebo prípadu vyššej moci, zodpovedný členský štát, ktorý takejto situácii čelí, je

odchylne od článku 46 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1351 zbavený povinnosti prevziať alebo prijať späť dotknutú osobu a táto zodpovednosť sa presunie na odovzdávajúci členský štát.

Článok 13

Výnimky z povinnosti prijať žiadateľa späť v situácii mimoriadnych hromadných príchodov

1. Odchylne od článku 36 ods. 1 písm. b) a článku 38 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2024/1351, ak majú v krízovej situácii uvedenej v článku 1 ods. 4 písm. a) tohto nariadenia hromadné príchody štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti taký mimoriadny rozsah a intenzitu, že by mohlo vzniknúť závažné riziko významných nedostatkov v zaobchádzaní so žiadateľmi o medzinárodnú ochranu, čím by vzniklo závažné riziko, že sa spoločný európsky azylový systém znefunkční, členský štát, ktorý čelí uvedenej situácii, možno oslobodiť od povinnosti:

- a) prijať späť žiadateľa, štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti, v súvislosti s ktorými bol tento členský štát označený ako zodpovedný členský štát podľa článku 16 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1358, ak bola táto zodpovednosť určená podľa článku 16 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1351, alebo
- b) prijať späť žiadateľa podľa článku 38 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2024/1351.

Tento odsek sa uplatňuje len vtedy, ak bola žiadosť zaregistrovaná v členskom štáte, ktorý čelí uvedenej situácii, v lehote stanovenej vo vykonávacom rozhodnutí Rady uvedenom v článku 4 ods. 3 tohto nariadenia, ktorá nepresahuje štyri mesiace pred dňom prijatia tohto vykonávacieho rozhodnutia Rady.

2. Ak sa uplatňuje odsek 1 tohto článku a členský štát, ktorý čelí tejto situácii, bol určený ako zodpovedný podľa článku 16 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1351, uvedený členský štát je oslobodený od svojej povinnosti prijať dotknutú osobu späť a zodpovednosť sa presunie na členský štát, v ktorom bola zaregistrovaná druhá žiadosť.

Členský štát, ktorý sa stáva zodpovedným podľa prvého pododseku tohto odseku, uvedie v systéme Eurodac, že sa stal zodpovedným členským štátom v súlade s článkom 16 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1358.

3. Odchylne od článku 38 ods. 2 a 4 nariadenia (EÚ) 2024/1351, ak sa uplatňuje odsek 1 tohto článku a členský štát, ktorý čelí uvedenej situácii, je povinný prijať späť žiadateľa podľa článku 38 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2024/1351, členský štát, v ktorom je zaregistrovaná druhá žiadosť, uplatní postupy stanovené v časti III uvedeného nariadenia s výnimkou článku 16 ods. 2, článku 17 ods. 1 a 2, článku 25 ods. 5 a článku 33 ods. 1 a 2 a povinnosť prijať späť žiadateľa podľa článku 38 ods. 4 sa presunie na tento členský štát.

Ak podľa prvého pododseku tohto odseku nemožno určiť žiadny zodpovedný členský štát, za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu je zodpovedný členský štát, v ktorom bola zaregistrovaná druhá žiadosť. Žiadosti o medzinárodnú ochranu, v prípade ktorých členský štát zaslal oznámenie na účely prijatia späť podľa článku 41 nariadenia (EÚ) 2024/1351 pred dňom prijatia vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v článku 4 ods. 3 tohto nariadenia, nie sú dotknuté týmto pododsekom.

Členský štát, ktorý sa stane zodpovedným podľa druhého pododseku tohto odseku, uvedie v systéme Eurodac, že sa stal zodpovedným členským štátom v súlade s článkom 16 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1358.

KAPITOLA V SKRÁTENÉ KONANIE

Článok 14

Skrátené konanie

1. Ak z objektívnych okolností vyplýva, že žiadosti o medzinárodnú ochranu od skupín žiadateľov z konkrétnej krajiny pôvodu alebo predchádzajúceho obvyklého pobytu alebo z časti takej krajiny alebo na základe kritérií stanovených v nariadení (EÚ) 2024/1347 by mohli byť opodstatnené, Komisia môže po konzultácii s fórom solidarity EÚ na vysokej úrovni prijať odporúčanie na uplatnenie skráteného konania poskytnutím všetkých relevantných informácií s cieľom

uľahčiť rozhodujúcim orgánom najmä uplatňovanie článku 13 ods. 11 písm. a) a článku 34 ods. 5 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1348.

2. Ak rozhodujúci orgán v nadväznosti na prijatie odporúčania uvedeného v odseku 1 tohto článku uplatní článok 13 ods. 12 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1348 s cieľom upustiť od osobného pohovoru a článok 34 ods. 5 písm. a) uvedeného nariadenia s cieľom uprednostniť posúdenie žiadosti, pretože je pravdepodobne opodstatnená, zabezpečí odchylnu od článku 35 ods. 4 uvedeného nariadenia, aby sa preskúmanie žiadosti vo veci samej ukončilo najneskôr do štyroch týždňov od podania žiadosti.

3. Pri zvažovaní prijatia odporúčania uvedeného v odseku 1 môže Komisia konzultovať s príslušnými agentúrami Únie, UNHCR a inými príslušnými organizáciami.

KAPITOLA VI ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 15

Osobitné ustanovenia a záruky

V krízovej situácii, keď členský uplatňuje výnimku uvedenú v článkoch 10 až 13, náležite informuje štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti v jazyku, ktorému rozumejú alebo o ktorom sa odôvodnene predpokladá, že mu rozumejú, o uplatňovaných opatreniach, o tom, kde sa nachádzajú registračné miesta, vrátane hraničných priechodov, ktoré sú prístupné na registráciu a podanie žiadosti, a o trvaní opatrení.

Článok 16

Pripravenosť na krízy

- Národné stratégie vypracované členskými štátmi v súlade s článkom 7 nariadenia (EÚ) 2024/1351 zahŕňajú aj:
 - preventívne opatrenia na zabezpečenie dostatočnej úrovne pripravenosti a na zníženie rizika krízových situácií a plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí s prihliadnutím na plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí podľa nariadení (EÚ) 2021/2303 a (EÚ) 2019/1896 a smernice (EÚ) 2024/1346, ako aj na správy Komisie vydané v rámci koncepcie pripravenosti a krízového riadenia v oblasti migrácie;
 - analýzu opatrení, ktoré sú potrebné na reakciu na krízovú situáciu a prípad vyššej moci v dotknutom členskom štáte a ich riešenie vrátane opatrení na ochranu práv žiadateľov o medzinárodnú ochranu a iné formy ochrany a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.
- Na účely odseku 1 môžu členské štáty podľa potreby a v súlade s vnútroštátnym právom konzultovať s Komisiou a príslušnými orgánmi, úradmi a agentúrami Únie, najmä s agentúrou pre azyl, ako aj s regionálnymi a miestnymi orgánmi.
- Členské štáty v prípade potreby zrevidujú národné stratégie vypracované v súlade s článkom 7 nariadenia (EÚ) 2024/1351 a v každom prípade najneskôr do jedného roka odo dňa ukončenia krízovej situácie v súlade s článkom 5 tohto nariadenia.

Článok 17

Spolupráca a posudzovanie

1. S cieľom zabezpečiť bezproblémové uplatňovanie opatrení zahrnutých do vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v článku 4 ods. 3 tohto nariadenia, koordinátor solidarity EÚ bezodkladne po prijatí takeého vykonávacieho rozhodnutia Rady zvolá prvé zasadnutie fóra EÚ na technickej úrovni pre solidaritu, ako sa uvádza v článku 14 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2024/1351. Po tomto prvom zasadnutí sa fórum EÚ na technickej úrovni pre solidaritu stretáva tak často, ako je to potrebné.

2. Členský štát v krízovej situácii môže požiadať o pomoc všetky orgány, ktoré môžu v krátkej lehote zvýšiť ľudské zdroje svojich príslušných orgánov v súlade s článkom 5 nariadenia (EÚ) 2024/1348 a pomoc expertov vyslaných agentúrou pre azyl v súlade s článkom 5 písm. a) uvedeného nariadenia a článkom 16 ods. 2 písm. b) a článkom 21 ods. 3 písm. d) nariadenia (EÚ) 2021/2303.
3. Komisia, Európsky parlament, Rada, príslušné agentúry Únie a členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, úzko spolupracujú a pravidelne sa navzájom informujú o vykonávaní vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v článku 4 ods. 3.
4. Členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, naďalej Komisii podáva správy o všetkých príslušných údajoch vrátane štatistík, ktoré sú relevantné pre vykonávanie tohto nariadenia. Dotknutý členský štát zároveň poskytne Komisii konkrétne informácie potrebné na to, aby mohla vykonať preskúmanie podľa článku 6 ods. 3 a predložiť návrh na zrušenie vykonávacieho rozhodnutia Rady alebo jeho predĺženie, ako aj akékoľvek ďalšie informácie, ktoré môže Komisia na tomto základe požadovať.
5. Členský štát, ktorý čelí krízovej situácii alebo prípadu vyššej moci, naďalej úzko spolupracuje s UNHCR a všetkými ďalšími organizáciami, ktoré tento členský štát poveril úlohami podľa tejto kapitoly a nariadenia (EÚ) 2024/1348 a smernice (EÚ) 2024/1346.
6. Pri výkone svojich právomocí a povinností podľa tohto článku Komisia a Rada vždy zabezpečia dodržiavanie zásad nevyhnutnosti a proporcionality.

Článok 18

Finančná podpora

1. Členské štáty vykonávajúce relokáciu ako solidárne opatrenie môžu využívať finančnú podporu Únie za podmienok stanovených v článku 11 ods. 9 nariadenia (EÚ) 2021/1147, a to aj na opatrenia skorej integrácie vykonávaných regionálnymi a miestnymi orgánmi.
2. Členskému štátu v krízovej situácii sa môže poskytnúť núdzové financovanie podľa článku 31 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2021/1147, a to aj na výstavbu, údržbu a rekonštrukciu prijímacích zariadení potrebných na vykonávanie tohto nariadenia v súlade s normami stanovenými v smernici (EÚ) 2024/1346.

Článok 19

Zmena nariadenia (EÚ) 2021/1147

V článku 31 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/1147 sa dopĺňa toto písmeno:

„ba) krízová situácia v zmysle článku 1 ods. 4 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1359 (*).“

(*) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1359 zo 14. mája 2024, ktorým sa riešia krízové situácie a prípady vyššej moci v oblasti migrácie a azylu, a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/1147 (Ú. v. EÚ L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).“

Článok 20

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. júla 2026.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné v členských štátoch v súlade so zmluvami.

V Bruseli 14. mája 2024

Za Európsky parlament

predsedníčka

R. METSOLA

Za Radu

predsedníčka

H. LAHBIB